

Internet a jeho vliv na výchovný proces u dětí na 2. stupni základní školy

Martina Maňasová

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina MAŇASOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Internet a jeho vliv na výchovný proces u dětí na 2. stupni základní školy**

Zásady pro vypracování:

Provést literární rešerši z dostupných informačních zdrojů.

Analyzovat možnosti využití Internetu na 2.stupni Základních škol.

Srovnat pomocí kvantitativního výzkumu využití Internetu v samotném průběhu vyučovacího procesu a jeho využití ve volnočasových aktivitách dětí.

Vyhodnotit získaná data a stanovit závěry.

Ukázka prezentací žáků na 2. stupni Základních škol.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

PUŽMANOVÁ, R.: Moderní komunikační sítě od A do Z, Praha: Computer Press, 1998, 1. vydání, ISBN 80-7226-098-7.

GRIGOLEIT, U.: Internet -- Kompletní průvodce, Praha: Grada Publishing, 1997

VRABEC, V., ČEPEK, A.: Internet: -) CZ -- průvodce českého uživatele, Praha: Grada Publishing, 1995, ISBN 80-7169-229-8.

LISÁ, L., KŇOURKOVÁ, M.: Vývoj dítěte a jeho úskalí, Praha: Avicenum, 1986

NAKONEČNÝ, M.: Základy psychologie, Praha: Academia 1998, ISDN 80-200-1290-7.

VÁGNEROVÁ, M.: Vývojová psychologie, Praha: Portál, 2000. ISBN 80-244-0231-9.

CHRÁSKA, M.: Metody pedagogického výzkumu, Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 18. února 2009

L.S.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 13.5.2009

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je objasnění vlivu Internetu a jeho působení ve výchovných procesech u žáků na druhém stupni základních škol.

Bakalářská práce přiblíží svým čtenářům nejen historii Internetu, který je dnes největší počítačovou sítí na světě, ale zejména jeho současný vliv na školní i mimoškolní výchovu dnešní mládeže.

Hlavním bodem mého zájmu je využití Internetu v samotném průběhu vyučovacího procesu. Zároveň chci čtenáři nastínit další práci dětí s Internetem při jejich volnočasových aktivitách.

V neposlední řadě bych chtěla zmapovat praktické využití Internetu v hodinách IT.

Klíčová slova:

Internet, historie Internetu, služby sítě Internet, volnočasové aktivity, sportovní aktivity, žáci, respondenti, vyučovací proces, výuka, vyučování, Informatika, hodina IT, bezpečnost na Internetu, komunikace, komunikace přes Internet.

ABSTRACT

The aim of this Bachelor's Work is to explain the influence of Internet and its effect in the educational processes with pupils in the second stage of basic schools.

The Bachelor's Work approaches to its readers not only the history of Internet being the biggest computer network in the world but, especially, its present influence for the school and out-of-school education of the present young people.

The main focus of my concern is the Internet utilization during the educational process itself. At the same time I want to depict the further children's work with Internet during their free-time-activity.

Last but not least I would like to map the practical usage of Internet in IT lessons.

Keywords:

Internet, history of Internet, services of Internet networks, free-time-activities, sport activities, pupils, respondents, educational process, education, informatics, IT lesson, safety on Internet, communication, communication through Internet.

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové, Ph. D., za odborné vedení v teoretické i praktické rovině, rady, konzultace a připomínky, které mi pomohly při vypracování bakalářské práce. Zároveň bych chtěla poděkovat všem mým blízkým za podporu a pomoc.

Motto:

„Tak jako šíp, který opustí tětivu, už nepatří střelci, tak ani slovo, které vyjde z úst, už nepatří tomu, kdo ho vyslovil.“

HEINE

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE INTERNETU	12
1.1 ZAČÁTKY INTERNETU V ČR.....	13
1.2 INTERNET A JEHO UŽIVATELÉ	14
1.3 INTERNET - MODERNÍ PROSTŘEDEK KOMUNIKACE.....	14
1.3.1 Služby sítě Internet.....	15
1.3.2 E-mail.....	15
1.3.3 WWW.....	15
1.3.4 FTP.....	16
1.3.5 ICQ.....	16
1.3.6 SKYPE	16
2 VYUŽITÍ INTERNETU KE ŠKOLNÍM A MIMOŠKOLNÍM AKTIVITÁM DĚTÍ A MLÁDEŽE	17
2.1 BEZPEČNOST DĚTÍ NA INTERNETU	18
2.2 INTERNET A JEHO VYUŽITÍ V RÁMCI ŠKOLNÍ VÝUKY	23
2.3 INTERNET A JEHO VYUŽITÍ PŘI VOLNOČASOVÝCH AKTIVITÁCH.....	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
3 DĚTI ŠKOLOU POVINNÉ A INTERNET	28
4 VÝZKUM	30
4.1 VOLBA VÝZKUMU	30
4.2 HYPOTÉZY.....	31
4.2.1 Stanovení hypotézy a proměnných	32
4.3 SESTAVENÍ DOTAZNÍKU.....	33
4.3.1 Dotazník.....	33
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	35
4.5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	35
4.6 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	51
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	56
SEZNAM PŘÍLOH	57

ÚVOD

Téma bakalářské práce jsem si zvolila proto, abych poukázala na vztah Internetu – nového komunikačního média a mladé generace. Dnešní doba je plná technických a technologických vynálezů, které se asi nejvíce dotýkají právě mladé generace. Ta bude muset s novodobým stylem života nejen žít, ale také fungovat. Na jednu stranu nacházíme v pokroku výrazné pozitivní aspekty, ze kterých můžeme jmenovat například zjednodušení práce a lidských činností. Na straně druhé ovšem působí technický a technologický pokrok řadu nevýhod. Lidé se stávají pohodlnějšími, což má za následek nárůst řady civilizačních chorob již od útlého věku. Jak tento pokrok budeme využívat je již pouze na nás a následně na našich dětech.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí - teoretické a praktické.

Cílem teoretické části je, aby čtenář získal ucelený přehled informací, které se týkají historie Internetu v celosvětovém i domácím měřítku. Mojí snahou je také přiblížit služby sítě Internet, se kterými mohou uživatelé aktivně pracovat. Jedná se zejména o email, www, Skype či ICQ. Čtenáři také napomůže koncepce rad a instrukcí o bezpečném využívání této celosvětové počítačové sítě. Mladá generace – žáci 2. stupně základních škol jsou tímto kybernetickým prostorem doslova nejvíce ovlivněni. Děti ve věku 11-16 let si utvářejí své budoucí hodnoty, přebírají vzory ze svého okolí a hledají své postavení ve společnosti. Při tomto hledání své identity nacházejí vzory především v rodině a nejbližším okolí. Internet dětem poskytuje další rozměr možností pro hledání vzorů, autorit a seberealizace. Proto nemůže být Internet považován za něco nedostupného či jedinečně privilegovaného, ale musíme ho brát jako běžnou součást životního stylu dětí. V bakalářské práci bych proto chtěla zmonitorovat, jaké možnosti mají děti v České republice. Můj zájem je především v rovině dostupnosti služeb Internetu, jejich využívání ve výuce a následně ovlivňování způsobu trávení volného času.

Ve druhé části bakalářské práce bych chtěla provést kvantitativní výzkum u dětí na 2. stupni základních škol. Cílem výzkumu je zmapovat využití Internetu při vyučovacím procesu a jeho využití ve volnočasových aktivitách dětí na 2. stupni základních škol. Před samotným výzkumem jsem si stanovila dvě hypotézy, které bych vlastním výzkumem chtěla ověřit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE INTERNETU

Začátky Internetu můžeme datovat do sedmdesátých let minulého století. Tehdy v době Studené války přemýšleli vysocí činitelé Ministerstva obrany USA, jak ochránit svoji počítačovou síť před zničením. Společně s ní samozřejmě existovaly další radiové a satelitní sítě. Ty byly součástí vojenského výzkumu, který obsahoval vojenské a strategické informace. Cílem bylo navržení modelu, jak stavět síť, které by vydržely částečné výpadky (jako bombový útok) a stále fungovaly. V navrženém modelu se komunikace uskutečňovala mezi zdrojovým a cílovým počítačem. Tehdejší filozofie celého projektu byla navržena tak, aby počítač na síti mohl komunikovat s jiným počítačem. (Krol, 1995)

Spojeným státům se podařilo vyvinout funkční síť, kterou můžeme považovat za předchůdce dnešního Internetu. Vojenští, akademičtí a výzkumní pracovníci, kteří měli k síti přístup, si práci s ní velmi oblíbili. Prudce se zvyšovaly požadavky týkající se sítě. Začíná proces standardizace počítačů a zařízení, aby je bylo možné použít při práci v síti. Jednalo se o jediný praktický způsob komunikace počítačů od různých výrobců.

Podle (Krol, 1995) ve stejné době, kdy se rozvíjí síť Internet, začíná vývoj menších, tzv. místních sítí. Nechci se věnovat detailnějšímu popisu těchto sítí, protože pro pochopení obecných souvislostí tyto informace dostačují. Vývoj Internetu i místních sítí šel lavinovitě dopředu.

Proces zdokonalování neustával, naopak nabral na intenzitě. Nyní je již připojena většina univerzit a snaží se připojit střední i základní školy spolu s místními knihovnami. Absolventi univerzit znají Internet a přemlouvají své zaměstnavatele, aby se jejich společnost do sítě také zapojila. Všechny tyto činnosti představují kontinuální růst, další řešení problémů sítí, rozvoj technologií a dostatek pracovních příležitostí pro pracovníky sítí. Mnozí lidé jsou ještě dále: poté, co se připojí k síti v práci, následuje logický krok - zajistí si spojení Internet i domů.

Pokud bychom chtěli popsat strukturu sítě Internetu, musíme podotknout, že se nejedná o jednoduchou věc. Koncem minulého století mohla být odpověď jednoduchá. Podle (Krol, 1995) existovaly sítě, které společně tvořily celosvětovou síť nazývanou Internet používající protokol TCP/IP. Všechny tyto sítě byly mezi sebou vzájemně propojeny, aby vytvořily celistvou globální síť. Mluvíme zde o různých federálních, regionálních, universitních a dalších sítích.

Internet se v mnoha ohledech podobá církvi: má svou radu starších, každý člen má vlastní názor na to, jak by věci měly vypadat, a vy se můžete rozhodnout, zda se zúčastníte či nikoliv.

Hlavní rozhodování o tom, kam se Internet zavede, spočívá na Společnosti Internet (Internet Society, neboli ISOC). ISOC je dobrovolná organizace, jejímž cílem je podpora globální výměny informací pomocí technologie Internet. Jmenuje radu starších, která je zodpovědná za technickou správu a řízení sítě Internet. Rada starších je skupina přizvaných dobrovolníků, nazývaná Rada pro architekturu sítě Internet (Internet Architecture Board – IAB). Tato rada se pravidelně schází, aby schválila standardy a přidělovala zdroje, jako např. adresy. Internet funguje na principu, že existují standardní způsoby komunikace mezi počítači a softwarovými aplikacemi. Mohou tak navzájem komunikovat i počítače od různých prodejců. (Krol, 1995)

1.1 Začátky Internetu v ČR

Letos je tomu již 18 let, kdy se poprvé uskutečnilo připojení českých počítačů k Internetu. Tehdy byl položen základní kámen českého internetu, který se na počátku potkával s mnoha problémy, nepochopením, teoretizováním a určitým brzděním případné realizace. Na druhou stranu dravost a rychlost jakou se rozvíjel, byla určitým zadostiučiněním. (Stuchlík, Pergner, Dvořáček, 1998)

Velký třesk českého Internetu přišel v roce 1992, kdy MŠMT podpořilo grant na vybudování počítačové sítě vysokých škol připojené k celosvětové síti - Internetu. Tato síť byla nazvána CESNET a provoz byl oficiálně zahájen v roce 1993. Její infrastruktura propojovala sídla českých vysokých škol. (Stuchlík, Pergner, Dvořáček, 1998)

V roce 1994 získal český Internet celosvětového uznání. Vůdčí Internetová organizace Internet society totiž zvolila za místo svého výročního zasedání Prahu. Tímto krokem dostal dosavadní mimořádný zájem o Internet v naší republice další impuls, který přispěl k tomu, že na konci roku 1995 byla připojena česká část k evropské síti GEÁNT. Rok 1995 byl rokem definitivního otevření celosvětového Internetu komerční sféře. (Stuchlík, Pergner, Dvořáček, 1998)

1.2 Internet a jeho uživatelé

Koncem minulého století bylo k českému Internetu připojeno nemnoho uživatelů. Většina z nich využívala českou počítačovou síť zejména v zaměstnání. Na druhou stranu již existovala malá skupina vyvolených, kteří si připojení mohli dovolit i z domova. Podíváme-li se na situaci ve světě, pozorujeme určité odlišnosti. Spojené státy, které jsou kolébkou Internetu, nabízejí volný přístup pro své občany ve svých státních zařízeních, jako jsou knihovny. Zde mohou lidé bezplatně využít Internet k edukačním činnostem, hledání či volbě zaměstnání nebo ke komunikaci s ostatními uživateli. Západní Evropa má určitý skluz vůči Spojeným státům. Evropská unie se proto snaží tento časový skluz co nejdříve vyrovnat.

Výzkumy provedené v České republice ukazují, že typický český uživatel měl dříve v hlavní míře vysokoškolské vzdělání, nejčastěji technického směru. Povoláním byl manažer, podnikatel, vědecký pracovník nebo student. V dominantním zastoupení zde byli zejména počítačovní specialisté a lidé každodenně s počítačem pracující. (Petřík, 1997)

Dnes je situace výrazně odlišná. EU i státní instituce bojují proti počítačové negramotnosti. Tento boj nakonec vyústil v celou řadu projektů zaměřených jednak na práci s počítačem, ale také na využívání Internetu. Všechny iniciativy se setkaly s velkým ohlasem. Lidé, kteří do této doby neměli velké zkušenosti s novým fenoménem zvaným Internet a samozřejmě s prací na počítači, začali ve velké míře projekty využívat. Tímto krokem se počítačová gramotnost zvýšila, což mělo podstatný vliv na konkurenceschopnosti všech zúčastněných na trhu práce. (Petřík, 1997)

1.3 Internet - moderní prostředek komunikace

Téměř většina lidí v produktivním věku se alespoň jednou setkala se slovem – Internet a možnostmi jeho využití. Pokud dosud nepracují s tímto světovým fenoménem, tak jistě začnou brzy podnikat první kroky k poznání jeho neuvěřitelných možností. Většina pracovníků zaměstnaných ve státních institucích, bankách, obchodních či výrobních společnostech dnes a denně Internet využívají. Zbytek obyvatel produktivního věku se dle mého názoru bude muset ztotožnit s neuvěřitelně rychlým vývojem v oblasti komunikací. Zároveň se také musejí vyrovnat s nutností pracovat s Internetem.

1.3.1 Služby sítě Internet

Na Internetu je dnes dostupné velké množství uživatelských programů a aplikací, které lidé využívají v zaměstnání nebo k volnočasovým aktivitám. K nejpoužívanějším patří e-mail, WWW, FTP, ICQ, SKYPE, Real Audio, atd. samozřejmě, že se nejedná o všechny využívané programy či aplikace. Každým dnem vznikají nové a není úkol této práce všechny vyjmenovat.

1.3.2 E-mail

Nejvyužívanější aplikací je bezpochyby výměna elektronické korespondence – e-mailů. E-mail může obsahovat pouze text nebo je možné k němu přiložit jakýkoliv soubor, tedy obrázek, zvuk nebo video. V porovnání s tradičními prostředky jako je například fax či běžná listová korespondence, se jedná o převratnou komunikaci, která šetří čas i peníze i životní prostředí. (Petřík, 1997)

1.3.3 WWW

Služba WWW - World Wide Web, je v současné době na Internetu nejpopulárnější. Uživatelům Internetu zpřístupňuje obrovské množství informací, které jsou na celosvětovou síť denně ukládány. Při vyhledávání informace na webových stránkách přistupujeme dvěma způsoby. Buď známe přesnou adresu webové stránky, kterou napíšeme do internetového vyhledávače, který nám požadovanou stránku vyhledá, nebo využijeme vyhledávací služby a zadáme klíčové slovo. Webové stránky je možné prohlížet pomocí www browserů (prohlížečů).

- V prvním případě známe adresu serveru, na kterém je webová stránka uložena. Pokud zadáme stránku správně, neuděláme v názvu adresy žádnou chybu, výsledkem bude načtení stránky s textem, obrázky nebo dalšími multimediálními aplikacemi. Webová stránka může fungovat jako samostatná informační tabule, která uživatele Internetu odkazuje na další podobné webové stránky. Může být také součástí určitého uskupení stránek, tehdy hovoříme o webové prezentaci a ve větší míře dokonce portálu.

- Ve druhém případě návštěvník využije webové vyhledávače. Jsou to servery, které slouží jako rozcestník k stránkám různého zaměření na Internetu. Do vyhledávačů zadáme klíčové slovo a dostaneme výpis webových stránek, které klíčové slovo obsahují. Mezi přední světové vyhledávače dnes patří GOOGLE (www.google.com), YAHOO (www.yahoo.com), u nás pak SEZNAM (www.seznam.cz). (Petřík, 1997)

1.3.4 FTP

Služba FTP je určena pro kopírování a přenos vzdálených souborů. Umožňuje nám přístup k širokému spektru souborů, programů a aplikací uložených na FTP serverech na Internetu. (Petřík, 1997)

1.3.5 ICQ

Prostřednictvím ICQ programu si mohou uživatelé psát krátké či dlouhé zprávy přes monitory svých počítačů. Na ICQ serverech jsou vytvořeny tzv. komunikační kanály, přes které mohou uživatelé komunikovat buď místně (například v ČR) nebo se zahraničím. ICQ umožňuje rovněž utajenou komunikaci přes zmíněné komunikační kanály.

1.3.6 SKYPE

Je program pro peer-to-peer (rovnocennou síťovou komunikaci), který umožňuje provozovat zdarma telefonování přes Internet, chatování a v neposlední řadě přenos mluveného hlasu a obrazu zároveň. To vše program umožňuje mezi svými uživateli. V praxi to znamená, že ten, kdo má nainstalovaná Skype, může výše popsané vymoženosti využívat.

2 VYUŽITÍ INTERNETU KE ŠKOLNÍM A MIMOŠKOLNÍM AKTIVITÁM DĚTÍ A MLÁDEŽE

V předchozích kapitolách jsem se snažila čtenáři podat základní spektrum informací týkajících se Internetu jako moderního komunikačního média. V současné době ho považují za nejrychleji se rozvíjející komunikační prostředek, který v sobě zahrnuje možnost propojení tradičních médií – tisk, rozhlas a televize, s možností okamžité zpětné vazby. Tato výhoda je podle mého názoru převratným milníkem, který Internet zařazuje na příčku číslo jedna zejména mezi mladými lidmi, tedy i žáky druhého stupně základních škol.

Přistupme nyní k problematice Internetu a dětí a pokusme se nahlédnout pod pokličku dnešní mladé generace, která již vyrůstá v prostředí plném novinek nejen v oblasti informačních technologií, ale celé řady mnohých dalších průmyslových, spotřebních i dalších odvětví.

Žáky druhého stupně základních škol můžeme rozdělit podle mnoha faktorů. Geografický činitel nám ukáže, kde přesně žáci svoji školu navštěvují, zda ve městě či na vesnici. Každé geografické umístění vykazuje samozřejmě i jiné hodnoty u mimoškolních aktivit. Žáci ve městě tráví své mimoškolní aktivity odlišným způsobem, než je tomu u dětí na vesnicích. S tímto geografickým aspektem může být blízce spojená také dostupnost Internetu, možnosti připojení domácností k síti jedním z mnoha na trhu nabízených způsobů. Neméně důležitým je bezpochyby další z faktorů a informace, zda se žáci věnují sportovním či jiným organizovaným aktivitám nebo jsou ponechány volně městskému životu. Odlišnou situaci nalezneme i na vesnici, kde mají děti více možností pro pohyb v přírodě a jejich využívání volného času je směřováno v mnoha případech k pobytu venku. Toto je dáno především určitou rozmanitostí městského a venkovského životního stylu. Musím ovšem přiznat, že dnes již tyto rozdíly nejsou tak znatelné ve srovnání s dobou před dvaceti lety. Jistě by mi rodiče dnešních žáků základních škol potvrdili, že jejich způsob trávení volného času byl naprosto odlišný od dnešních dětí. Přesto rodiče nesmějí zapomínat na to, že ať jsou dnešní děti velmi zdatné v oblasti využití moderních komunikačních prostředků, a mnohdy jsou děti průvodci pro své rodiče v této oblasti, jsou to právě rodiče, kteří nesou za své děti plnou odpovědnost. Jejich povinností je své děti vychovávat, chránit, vzdělávat, formovat hodnoty a utvářet je pro maximálně úspěšné zvládnání budoucnosti. Vysoké pra-

covní tempo, výkonnostní nároky a vyrovnanost jsou v současné moderní společnosti znakem úspěchu. A není to jen na poli pracovním. Tato všeobecná očekávání společnosti jsou na děti přenášena a to již ve velmi útlém věku. Je otázkou, zda jsou děti schopny a ochotny dnešní nároky ve všech směrech zvládat. Na dané téma můžeme velmi dlouho diskutovat s odborníky, tedy pedagogy základních škol či psychology o všeobecně zveřejňovaných informacích nebo poklesu úrovně znalostí žáků. Výše popsaná záležitost ovšem není úkolem bakalářské práce, ale naopak bych se chtěla zabývat pátráním po samotných příčinách.

2.1 Bezpečnost dětí na Internetu

Rodina jako základní sociální jednotka společnosti, která je ochranou zónou pro žáka. Podporuje ho, chrání a poskytuje pomoc nebo radu při cestě životem. Ve spojení s Internetem se setkáváme s rodinami, kde rodiče běžně ve svém profesním či soukromém životě nevyužívají Internet a počítač je pro ně trochu záhadou, přesto se rozhodnou svým dětem zajistit možnost využívání těchto nových technologií. Zde se rozprostírá jedna z velkých kapitol o bezpečném užívání Internetu v praxi. Právě nulová či velmi malá počítačová gramotnost může způsobit, že se děti vystaví nebezpečím spojeným s užíváním Internetu. V prostředí školy je to organizační záležitostí školy, aby zajistili dětem bezpečný přístup k Internetu. V domácím prostředí, pak toto musí zajistit právě rodiče dětí. Existuje několik zásad a rad pro rodiče, děti a uživatele Internetu všeobecně, jak se chovat bezpečně v prostředí Internetu, aby nedošlo k zneužití osobních informací a trestné činnosti s tímto spojené. Pokud si zadám do vyhledávače s tímto spojené slovní spojení, dostane se mi bezpočet informací k této tématice včetně diskuzí a uveřejněných článků. Jako příklad jsem vybrala desatero z jednoho nejnavštěvovanějšího serveru v Česku:

„Desatero bezpečného internetu pro děti

- 1. Nedávej nikomu adresu ani telefon. Nevíš, kdo se skrývá za monitorem.*
- 2. Neposílej nikomu, koho neznáš svou fotografii a už vůbec ne intimní.*
- 3. Udržuj hesla k e-mailu i jinam v tajnosti, nesděluj je ani blízkému kamarádovi.*
- 4. Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy.*
- 5. Nedomlouvej si schůzku na internetu, aniž by jsi o tom, řekl někomu jinému.*
- 6. Pokud narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku.*
- 7. Svěř se dospělému, pokud tě stránky uvedou do rozpaků nebo vyděsí.*

8. *Nedej šanci virům. Neotvírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.*

9. *Nevěř každé informaci, kterou na Internetu získáš.*

10. *Když se s někým nechceš bavit, nebav se.“*

(Desatero bezpečného užívání internetu. Seznam.cz [online] Praha 2009 [cit.20.3.2009].

URL:<http://napoveda.seznam.cz/cz/Desatero.html>)

Přestože jsou informace poněkud strohé, jsou formulovány srozumitelně, zřetelně a pro potřeby běžného uživatele jsou plně dostačující. Protože chci do problematiky proniknout hlouběji, jsou k tomuto účelu nejvhodnější internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Právě v těchto oficiálních pramenech je nejvhodnější vyhledávat informace k závažné tématice, která velmi úzce souvisí i s dodržováním legislativy, či přímo s ochranou základních lidských práv a svobod. Na webových stránkách ministerstva je volně dostupný dokument s radami pro děti i rodiče pod názvem „Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnému užívání internetu“. Z celého dokumentu stojí jistě za zmínku právě body vztahující se k práci s Internetem, které jsou rozděleny na část pro děti a část určenou pro jejich rodiče:

„PRAVIDLA PRO DĚTI K BEZPEČNĚJŠÍMU UŽÍVÁNÍ INTERNETU

- 1) *Nikdy nesděluj adresu svého bydliště, telefonní číslo domů nebo adresu školy, kam chodíš, jména a adresy rodičů a rodinných příslušníků i jejich telefonní čísla do práce, někomu, s kým jsi se seznámil/a prostřednictvím internetu, jestliže Ti to rodiče (nebo lidé, kteří se o Tebe starají) přímo nedovolí.*
- 2) *Pokud se neporadíš s rodiči, neposílej nikomu po internetu fotografii, číslo kreditní karty nebo podrobnosti o bankovním účtu a vůbec žádné osobní údaje.*
- 3) *Nikdy nikomu, ani nejlepšímu příteli, neprozrad' heslo nebo přihlašovací jméno své internetové stránky nebo počítače.*
- 4) *Nikdy si bez svolení rodičů nedomluvej osobní schůzku s někým, s kým jsi se seznámil/a prostřednictvím internetu. Doma musí bezpodmínečně vědět, kam jdeš a proč. I když Ti rodiče (nebo lidé, kteří se o Tebe starají) dovolí se s takovým člověkem sejit, nechod' na schůzku sám/sama a sejděte se na bezpečném veřejném místě.*

- 5) *Nikdy nepokračuj v chatování, když se Ti bude zdát, že se tam probírají věci, které Tě budou přivádět do rozpaků nebo Tě vyděsí. Vždy o takovém zážitku řekni rodičům (nebo lidem, kteří se o Tebe starají).*
- 6) *Nikdy neodpovídej na zlé, urážlivé, nevkusné nebo hrubé e-maily. Není Tvoje vina, že jsi tyto zprávy dostal/a. Když se Ti to stane, oznam to rodičům.*
- 7) *Nikdy neotvírej soubory přiložené k elektronickým zprávám (e-mailům), pokud přijdou od lidí nebo z míst, které neznáš. Mohou obsahovat viry nebo jiné programy, které by mohly zničit důležité informace a významně poškodit software počítače.*
- 8) *Vždy řekni rodičům (nebo lidem, kteří se o Tebe starají) o všech případech nepříjemných, vulgárních výrazů na internetu, totéž platí pro obrázky s vulgární tematikou.*
- 9) *Vždy buď sám/sama sebou a nezkoušej si hrát na někoho, kým nejsi (na staršího, na osobu jiného pohlaví apod.).*
- 10) *Vždy pamatuj na následující pravidlo a chovej se podle něho: jestliže některá webová stránka bude obsahovat upozornění, že je určena jen pro dospělé nebo jen pro lidi od určitého věku, musí se to respektovat a ti, kteří nevyhovují kritériím, nemají takovou stránku otevírat.*
- 11) *Domluv se s rodiči na pravidlech používání internetu a poctivě je dodržuj. Především se domluv, kdy můžeš internet používat a jak dlouho.*
- 12) *Provždy si zapamatuj další pravidlo: když Ti někdo na internetu bude nabízet něco, co zní tak lákavě, že se to nepodobá pravdě, nevěř mu – není to pravda.*
- 13) *Jestliže na internetu najdeš něco, o čem jsi přesvědčen, že je to nelegální, oznam to rodičům.*“ (Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu. Prevence sociálně patologických jevů [online]. Praha: MŠMT 2004 [cit. 23. 3. 2009]. URL:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/pravidla-pro-rodice-a-deti-k-bezpecnejsimu-uzivani-internetu>)

„PRAVIDLA PRO RODIČE K BEZPEČNĚJŠÍMU UŽÍVÁNÍ INTERNETU JEJICH DĚTMI

- 1) *Nechte se dítětem poučit o službách, které používá, a ujistěte se o jejich obsahu. Tím zlepšete svou znalost internetu.*
- 2) *Nikdy svému dítěti nedovolte setkání o samotě s někým, s kým se seznámil na internetu, bez Vaší přítomnosti. Pokud k setkání svolíte, své dítě doprovodte.*

- 3) *Zajímejte se o internetové kamarády svých dětí, stejně jako se zajímáte o jejich kamarády ve škole.*
- 4) *Základem při komunikaci rodiče s dítětem je otevřenost. Při nepříjemných zkušenostech dítěte s děsivým obsahem nebo nepříjemným člověkem není řešením trestat dítě nebo mu dokonce bránit používat internet, ale poradit mu, jak se v budoucnu nepříjemným zkušenostem vyhnout. Jak se rodič při podobné situaci zachová, určuje, zda se mu dítě svěří i v budoucnu.*
- 5) *Na místo s nevhodným obsahem se může dítě dostat zcela náhodou. Pro tyto případy neexistuje stoprocentní ochrana a vyplatí se spíše vychovávat dítě tak, aby si podobné skutečnosti interpretovalo způsobem odpovídajícím jeho věku, protože s dítětem nemůžete trávit všechny volný čas.*
- 6) *Riziko vstupu na stránku s nevhodným obsahem lze snížit jednak prostřednictvím možností zabudovaných přímo do internetového prohlížeče, jednak prostřednictvím speciálních programů obsahujících nepřetržitě aktualizovaný seznam stránek pro děti nevhodných. Tyto programy bývají k dispozici zdarma.*
- 7) *Uvažujte o společné e-mailové schránce se svými dětmi.*
- 8) *Dávejte si pozor na soubory, které dítě z internetu stahuje a ukládá je na disk.*
- 9) *Sledujte, kolik času dítě u počítače stráví. Nepohybuje se ve světě virtuálních her častěji než na hřišti? Nepohybuje se víc na chatu a nekomunikuje s anonymními osobami (skrytými za chatovými přezdívkami) častěji než se svými kamarády. Nepozorujete u něj projevy připomínající závislost na chatování či počítačových hrách? Nedovolte, aby virtuální realita dítě příliš pohltila!*
- 10) *O radu při výchově dětí ke správnému užívání internetu můžete požádat pedagoga, psychologa či pracovníky internetových firem.*“ (Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu. Prevence sociálně patologických jevů [online]. Praha: MŠMT 2004 [cit. 23. 3. 2009]. URL:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/pravidla-pro-rodice-a-deti-k-bezpecnejsimu-uzivani-internetu>)

Takto formulované zásady jsou pro obě strany velmi vhodně předávány, jsou srozumitelné. Pokud budou mladí lidé tyto pravidla respektovat, k problémům spojených s užíváním Internetu bude docházet minimálně. Především délka času stráveného na Internetu by měla být hlavním zájmem a také ukazatelem pro rodiče, zda není dítě na počítači či Internetu již závislé. Čas trávený ve virtuálním světě může vést k narušení přirozených vztahů s okolím.

A to jak v rovině komunikační, tak i v dovednostech navázat trvalejší vztahy, především s vrstevníky. Zvyšování počítačové gramotnosti a užívání kombinovaných výrazů vycházejících z anglického základu, vede u dětí a mládeže k zhoršení slovní zásoby. Děti neznají ekvivalenty slov v českém jazyce, používají zkratky, a při psaní sms zpráv neužívají diakritická znaménka, což může negativně ovlivňovat jejich školní výkony, zejména v českém jazyce.

Moderní trendy v komunikaci, jsou spotřebitelům předkládány pomocí nejrůznějších médií, především pak díky časopisům pro „náctileté“. Komunikační technologie mají prudký nárůst podílu na trhu. Tomu také odpovídají trendy u mobilních telefonů, osobních počítačů a nejrůznějších osobních přehrávačů dat. Tyto skutečnosti se ve velké míře promítají také do školního prostředí. Školní i mimoškolní zařízení se musí v současnosti vyrovnávat s novými skutečnostmi vztahových rovin mezi žáky. Nejen jejich záliba v moderních technologiích, která může být komunikační bariérou mezi žákem a učitelem, ale hlavně konkurenční prostředí v rámci školní třídy, skupiny dětí v kroužku, či sportovním týmu. Dochází k znevýhodňování dětí, u kterých se může kombinovat nepříliš jistá pozice jedince ve skupině, neschopnost navazovat zdravé vztahy s vrstevníky a například horší ekonomická situace rodiny. Zhoršená ekonomická situace může nastat v důsledku ztráty zaměstnání, mateřské dovolené, dlouhodobé nemoci nebo celkově nízkých příjmů rodiny. Potom je ve skupině značně znevýhodněné. Jeho emocionální labilita, pocit nesounáležitosti a neúspěchu, mohou vyústit v rizikové chování. Takto sociálně izolované dítě, trpící pocitem méněcennosti hledá útěchu, spojenectví a pocit sounáležitosti ke skupině podobně myslících jedinců například na Internetu. Internet, který poskytuje značný rozhled a zároveň anonymitu je ideálním společníkem pro děti, které se nedokáží, z určitého důvodu prosadit v kolektivu. Internet jim umožňuje zažít pocit spojený s vítězstvím, ve skupině s podobným okruhem zájmů, či problémů. Jedná se fakticky o únik z prostoru reality, konfrontací se světem. Internet využívají pro idealizaci světa, prostředí pro vyslovení velkých plánů a nadějí, a také realizací projektů, které by nemuselo okolí akceptovat. Pociť kamarádství, který při virtuální komunikaci vzniká, je velmi silný. Děti jsou ve své podstatě důvěřivé a získávají zkušenosti v průběhu svého dospívání. Proto se mnohdy stává, že slepě uvěří všemu, co jim jejich virtuální kamarád napíše. Nedokáží odhadnout co je realita a co fikce.

Důkazem toho je série sebevražd, jejichž původ měl své prameny na Internetu. Nebo masově se rozrůstající stoupeni stylu EMO, který vznikl na polovině osmdesátých let v USA. Původně se jednalo o označení hudebního stylu, který byl naplněn emocemi interpretů. V současnosti je označení stylu EMO spojováno především s životním postojem mladých lidí, kteří velmi emotivně prožívají běžné problémy dospívání. Prožívané emoce se vyznačují separací od běžné skupiny, teatrálností při prožívání citů, sebepoškozováním a výrazně odlišným vzhledem za užití především temných odstínů a nepřirozených barev. (Historie EMO. [online] [cit. 28.4.2009]. URL: <http://emo.aceweb.cz/>)

2.2 Internet a jeho využití v rámci školní výuky

Internet a jeho využívání ve školním edukačním procesu je již několik let také stěžejním úkolem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. S podporou Evropské unie v současnosti probíhá již druhá etapa zavádění Internetu do škol. Podle serveru INDOS.cz je v současnosti do projektu zapojeno na 3620 základních škol, které byly vybaveny počítači, připojením k Internetu, intranetovou podporou a souvisejícími službami. Mezi jednu z velmi důležitých služeb patří také soustavné vzdělávání učitelů, kteří jsou primárními uživateli. (Internet do škol. INDOS.cz, Školy jsou s Internetem do škol spokojeny. [online] 2009 [cit 28.4.2009]. URL: <http://www.indos.cz/a.asp?a=2002098&db=>)

Pokud nemají možnost vzdělání nebo jim chybí motivace, může se stát, že budou mít před sebou třídu žáků, kteří budou mít rozsáhlejší znalosti než přednášející. Výše uvedené riziko si musí uvědomit především ředitelé základních škol a podporovat své zaměstnance při rozšiřování znalostí. Neméně důležitá je také technická stránka věci, možnost připojení k Internetu. Právě tento problém chce v současnosti pomoci řešit také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy projektem, který by měl přinést učitelům notebooky jako běžný pracovní nástroj. Ten si budou moci brát domů a pracovat na přípravě i mimo pracovní dobu. Ministerstvo předpokládá, že každý nevlastní počítač, a proto se jedná o dobrou investici do zvyšování kvalifikace učitelů a tím i výuky. Protože právě prezentace pomocí nových technologií předpokládá pečlivou přípravu, která ale vyžaduje čas. (ITC ve vzdělávání, Infrastruktura: Notebooky učitelkám a učitelům [online]. Praha: MŠMT 2004 [cit. 23. 4. 2009]. URL: <http://www.msmt.cz/ict/infrastruktura>)

V současnosti existují webové stránky určené pro učitele, na webové adrese EDU.cz Škol-
ský vzdělávací a informační portál nebo Metodický portál RVP, jehož realizátorem je Vý-
zkumný ústav pedagogický v Praze a Národní ústav odborného vzdělávání. (Metodický
portál RVP[online] Praha 2009. URL:<http://www.rvp.cz/>)

Protože jsou možnosti Internetu a využití informačních technologií velmi široké, pro uplat-
nění nových edukativních metod, jsou právě informační technologie ideálním prostředkem.
Především méně zdatní uživatelé zde naleznou několik desítek již hotových materiálů,
vhodných k prezentaci v hodinách. Jsou zde zastoupeny učební texty, tematické prezenta-
ce, znalostní testy. Tento prostor na webových stránkách je určen k výměně a sdílení in-
formací. Zaujmou jistě i odborné články pedagogů, kteří se zde mohou podělit o své prak-
tické znalosti a zkušenosti při výuce. Jelikož jsou možnosti využití široké, lze informační
technologie použít při výuce všech předmětů na základní škole.

Předpokládáme jejich využití především v humanitních předmětech, kde se mohou
s výhodou využít dokumentární filmy, video zprávy, zpravodajství, prezentace, encyklope-
dické znalosti a didaktické testy. Do této kategorie bych zařadila především:

- Český jazyk a literaturu
- Dějepis
- Výuku cizích jazyků – anglický, německý, ruský, francouzský a španělský jazyk
- Výtvarná výchova
- Hudební výchova
- Občanská výchova a základy společenských věd

Nemalé uplatnění najdou informační technologie také v přírodovědných disciplínách, jako
je:

- Matematika
- Fyzika

- Chemie
- Biologie
- Informační a komunikační technologie

Využitím informačních technologií se otevírá nové pole pro změnu zkonstatěných metod výuky. Je jistě otázkou let, kdy děti ve školních lavicích vymění školní sešity za malé notebooky, které budou nahrazovat učebnice i sešity. Aby se tyto plány Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy mohly uskutečnit, je třeba také pedagogům zajistit podmínky pro rozvoj znalostí, dovedností a nových postupů práce.

2.3 Internet a jeho využití při volnočasových aktivitách

Volnočasové aktivity prošly za posledních pět let výraznou změnou. Především díky podpoře z fondů Evropské unie a úzké spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Je snahou celé společnosti pomoci volnočasových aktivit předcházet vzniku sociálně patologický jevů u dětí ve školním věku. Přestože jsou v rámci školní výuky realizovány nejrůznější semináře, besedy a osvětové programy proti zneužívání omamných látek, trestné činnosti, vandalství a předčasné sexuální aktivitě, dochází k mnoha případům s podobným scénářem. Volnočasové aktivity by měly naplňovat dětem smysluplně strávený čas mimo domov. Měly by podporovat zdravý rozvoj jedince, upevňovat jeho sebevědomí, pocit sounáležitosti a rozvíjet jeho talent. Škola ve svém širokém konceptu musí pojmout všechny žáky a nastavit jim pravidla, aby byli schopni absorbovat předepsané množství informací. Především pro děti na 1. stupni základních škol jsou určeny školní družiny, které zabezpečí hlídání dětí během brzkého odpoledne, než si je rodiče vyzvednou. Pomáhají rozvíjet osobnost dítěte, pomocí didaktických her, procvičování probraného učiva. Je zde i prostor pro aktivní relaxaci dětí po dopoledním vyučování.

Škola má připravit děti pro jejich budoucí život v podobě všeobecných znalostí, tak aby je mohly dále rozvíjet. Pokud je dítě talentované po pohybové stránce, hudebního cítění či sportovních dovedností, musí se i rodiče zapojit do procesu vzdělávání dítěte nad rámec školní docházky. Pro rozšíření vzdělání dětí o mimoškolní docházku, je vhodný výběr některé z možností volnočasových aktivit pro rozvoj talentu nezbytný. Výhodou volnočasových aktivit je jejich široké spektrum, můžeme ovšem namítat, že děti žijící ve městě mají možnost širšího výběru. Toto tvrzení vychází z faktu, že i magistráty podporují společnosti

poskytující volnočasové aktivity, přesto i na vesnici, může být několik dobře fungujících spolků či kroužků. Velkou základnu v obou případech tvoří školní kluby, družiny a sportovní týmy. Podpora školy a kvalifikovaný pedagogický dohled poskytuje dětem v maximální míře rozvoj jejich znalostí, dovedností a fyzické zdatnosti. Další důležitou skupinou jsou tradiční sdružení, jako je Skaut, Sokol, Junák, Domovy dětí a mládeže, místní knihovny. Tyto volnočasové aktivity mají dlouhou tradici a velmi dobré zázemí prověřené již několika generacemi, které si předávají nezapomenutelné zážitky v podobě vzpomínek či historek. Nevýhodou může být i to, že do těchto aktivit se musí děti předem zapsat a musí se hradit náklady spojené s jejich fungováním. Alternativou pro tyto aktivity mohou být velmi dobře fungující nízkoprahová zařízení. Zde mají možnost trávit volný čas i děti, kterým rodiče neumožní navštěvovat některý z hrazených kurzů. Je to výborná alternativa pro smysluplné trávení volného času, místo vandalství, bezcílného bloudění městem a výtržnictví. Děti si zde mohou zahrát společenské hry, tvořit z běžně dostupných materiálů či provozovat sportovní aktivity. Většinou se jedná o basketbal, kopanou či ping-pong. Internet bývá také jedním z lákadel pro děti, které ho běžně nemají k dispozici. Přesto je jasné z výše vyjmenovaného, že kromě kurzů informatiky není v organizovaných volnočasových aktivitách Internet prioritní. Jiná situace nastává, pokud se podíváme na prezentaci společnosti poskytující volnočasové aktivity. Ke zvýšení prestiže se nabízí prostor pro předkládání informací dětem i rodičům o nabídce volnočasových aktivit, prezentace dosažených výsledků, ukázky prací dětí, plány, historie a kontakty.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 DĚTI ŠKOLOU POVINNÉ A INTERNET

Teoretickou část bakalářské práce jsem věnovala Internetu a jeho využívání dětmi v rovině teorie. V praktické části se chci zaměřit na popis skutečného stanoviska dětí a reálného využívání Internetu v jejich školním i mimoškolním životě. V České republice je mnoho institucí, firem nebo agentur, které se zabývají výzkumem, zpracováním nebo vyhodnocováním statistických dat.

Podle Českého statistického úřadu žilo v České republice na konci roku 2007 celkem 1 476 923 dětí ve věku 0 až 14 let. Tento údaj odpovídá zhruba 14% celkového počtu obyvatel. Česká rodina dnes kopíruje evropské trendy. Rostoucí počet dětí se rodí mimo manželství, v roce 2008 se jednalo až o 36% dětí a rodiče dětí se vyznačují vyšším věkem, v porovnání s celorepublikovým průměrem. Ten činí 28,6 roku, v Praze o něco vyšší 30,2 let. (Jsme školou povinní, 2009, s. 20)

Děti v České republice lze rozdělit do tří základních kategorií, viz graf 1, Rozdělení je provedeno podle životního stylu a činností ve volném čase, u nichž se výrazně liší i charakter mediální spotřeby.

Tradiční děti (38%)

Tyto děti si nejvíce hrají doma a tráví čas s rodiči. Nemají rády počítač a Internet, menší zájem jeví také o zájmové aktivity, jako jsou hudba či sport. Nejvíce z uvedených typů sledují televizi, čtou knihy nebo se věnují tvůrčí činnosti (malování, ruční výroba apod.). (Jsme školou povinní, 2009, s. 21)

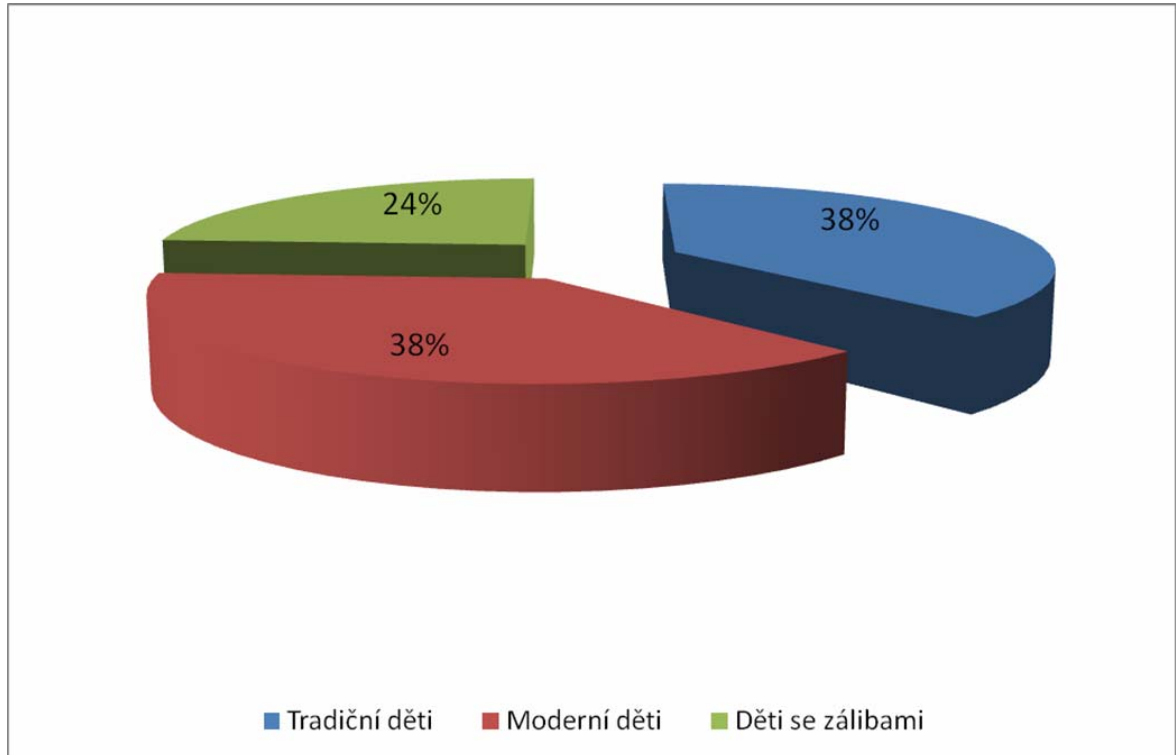
Moderní děti (38%)

Jedná se o technologicky zaměřené děti, které nejčastěji používají počítač, Internet, dominují v hraní počítačových her a aktivitách okolo mobilních telefonů. Hodně času věnují poslechu hudby, rádia a telefonování. Naopak méně sportují, čtou knihy a věnují se zájmovým kroužkům. (Jsme školou povinní, 2009, s. 21)

Děti se zálibami (24%)

Nevíce času věnují svým pravidelným aktivitám, jako jsou hraní na hudební nástroj, balet či zájmové kroužky. V technologiích výrazně nezaostávají, jsou samostatnější, výrazně méně času tráví domácí zábavou a s rodiči nebo venku s kamarády. Méně často sledují

televizi, poslouchají rádio či si hrají s mobilem. Nejméně se věnují sportu, naopak poměrně často čtou knihy. (Jsme školou povinní, 2009, s. 21)

Graf 1 Typologie dětí podle životního stylu

Počítač jako standard dětského pokoje

Televize, rádio a přehrávač byly ještě před pár lety běžným vybavením domácností v České republice. Samozřejmostí v dětských pokojích je již knihovna, přehrávač hudby či rádio přijímač a někdy i televize. S rozvojem nových technologií a silnému konkurenčnímu prostředí na trhu došlo k výraznému snížení pořizovací ceny za domácí sestavu osobního počítače. S touto skutečností velmi úzce souvisí skutečnost, že osobní počítač a připojení na Internet najdeme asi v třetině českých domácností, jak uvádí agentura Mediasearch. U starších dětí může být zastoupení moderních mediálních prvků (PC, mobil, přehrávač hudby) daleko vyšší. Děti ve věku 12-15 let odvozují a promítají svoji image do předmětů běžné každodenní potřeby. Podle tohoto vzorce pak také vybavují společně s rodiči své pokoje. Tomuto trendu následně podřizují také způsob trávení volného času.

4 VÝZKUM

4.1 Volba výzkumu

Kvantitativní výzkum pomocí dotazníku byl nejvhodnějším prostředkem pro získání informací od výzkumného vzorku dětí ve věku 12-16 let, které jsou žáky 2. stupně základní školy. Pro potřeby bakalářské práce jsem zvolila výzkumný vzorek o počtu 100 až 150 respondentů. Před samotným výzkumem jsem si otázky nejdříve vyzkoušela v rozhovoru se čtrnáctiletou dívkou. Při rozhovoru jsem se snažila vcítit do života a běžných starostí náctiletých dětí v současném prostředí základních škol v České republice. Délka rozhovoru byla cca 30 minut. Z odpovědí, které jsem od respondentky získala, jsem zpracovala rámcový náhled na problematiku. Podle odpovědí jsem následně sestavila dotazník, který mi poskytl odpovědi týkající se výzkumného problému.

Přepis rozhovoru s žákyní 8 třídy základní školy:

„*Máš doma počítač i přístup na Internet?*“

„Ano.“

„*Jaké služby na Internetu nejčastěji využíváš?*“

„Emailovou schránku, Lidé.cz- tady mám svůj profil, Spolužáci.cz – pro komunikaci se spolužáky a Novinky.cz pro vyhledávání informací o známých osobnostech.“

„*Sleduješ a zpravodajství? Jaký typ média?*“

„Ano, nejčastěji v televizi a na Internetu.“

„*Byla jsi informována o bezpečném užívání Internetu?*“

„Ne“

„*Zadáváš osobní údaje do svého profilu? (jméno, věk, telefon, email, atd.)*“

„Většinou ne, ale někdy jsem tam pár informací uvedla, myslela jsem, že je to v pohodě.“

„*Jak na Internetu komunikuješ - přes ICQ, Skype, mobil? Využíváš i možnosti komunikace v cizím jazyce?*“

„Nejčastěji přes ICQ a někdy taky v angličtině, ale to jen zřídka pomocí slovníku.“

„*Jaké informace ještě na Internetu hledáš? Co nejčastěji z Internetu stahuješ?*“

„Především hudbu ve formátu MP3, filmy, videoklipy.“

„*Vyhledáváš na Internetu informace k domácím úkolům a probírané látce ve škole?*“

„Ano, především do občanky a literatury, někdy taky do zeměpisu.“

„Používá učitel Internet v některém z vyučovacích předmětů?“

„Mám jako volitelný předmět Informatiku a tam ho používá učitel pravidelně.“

„Co je náplní předmětu Informatika?“

„Nejdříve jsme začali s Wordem a Excelem, pak Internet. A teď si stahujeme fotky, obrázky a videa a ty upravujeme, nebo si nosíme svoje vlastní. Taky jsme probírali korespondenci a tvorbu pozvánek.“

„Máte ve škole volný přístup k Internetu?“

„V každé třídě je volně přístupný počítač, na kterém nám učitelé pouští připravené materiály, o přestávkách ho můžeme volně používat. Ve škole je pak jedna učebna s počítači a jedna učebna s promítacím zařízením.“

„Sportuješ? A jaký sport pravidelně provozuješ?“

„Pravidelně nesportuju, ale jezdím na kolečkových bruslích, na kole a hraju tenis.“

„Využíváš nabídky školních aktivit?“

„Ano, v letošním roce chodím do dramatického kroužku a výuky hry na kytaru.“

„Máš i mimoškolní aktivity?“

„Zpívám ve sboru a chodím na faru do výtvarného kroužku.“

„Jaký čas v průběhu dne asi trávíš na Internetu?“

„Pokud bych to měla odhadnout, tak určitě hodinu denně.“

„Děkuji za tvůj čas věnovaný tomuto rozhovoru a přeji hodně studijních úspěchů.“

4.2 Hypotézy

„Hypotéza v kvantitativním výzkumu je tvrzení vyjadřující vztah mezi dvěma proměnnými.“

(Maňák, Švec, Š., Švec, V., 2005, s. 43-44)

„Proměnná je vlastnost (rys, jev, činitel, podmínka), které můžeme podle určitého předpisu přiřazovat různá čísla nebo hodnoty. Rozlišují se dva základní druhy proměnných:

- *Měřitelné proměnné* – můžeme určit počet nebo míru, stupeň jevu nebo vlastnosti: chyby v pravopisu, množství vědomostí, stupeň oblíbenosti předmětu, míra určitých schopností atp.,

Kategoriální proměnné – nelze je kvantifikovat, ale pouze zařadit do tříd, kategorií: např. pohlaví (muž-žena), výsledek kolokvia (vyhověl-nevyhověl), rodinný stav (svobodný-ženatý-rozvedený), škola (základní-střední-vysoká), vyučovací předmět, výuková metoda, výchovný postup apod.“ (Maňák, Švec, Š., Švec, V., 2005, s. 81)

4.2.1 Stanovení hypotézy a proměnných

V zadání bakalářské práce mám stanovený úkol „Srovnat pomocí kvantitativního výzkumu využití Internetu v samotném průběhu vyučovacího procesu a jeho využití ve volnočasových aktivitách dětí.“ Pro splnění tohoto cíle je nutné stanovení hypotézy, kterou se pokusím pomocí dotazníku potvrdit či vyvrátit. Pro tento účel rozdělím výzkumný problém na dvě části, které spolu souvisí. Bylo by velmi složité vyslovit hypotézu, jež by zastřešila oba problémy ve středu zájmu bakalářské práce. Jedná se zejména o otázky související s rozvojem Internetu v prostředí základní školy, jeho využívání z pohledu žáka jako pasivního pozorovatele. Rozvoj nových edukačních metod má napomáhat v aktivizačních procesech u dětí. Internet se může stát přirozeným prostředníkem při vzdělávání žáků na 2. stupni základních škol.

Hypotéza 1:

Rozvoj Internetu na základních školách a jeho postupné začleňování do vyučovacího procesu hodnotí žáci jako nedostačující.

Proměnné: Internet, vyučovací proces, žáci.

Hypotéza 2:

Děti ve volném čase při práci s Internetem neočekávají získávání nových vědomostí a informací, děti očekávají pouze zábavu.

Proměnné: Volný čas, děti, informace, zábava, Internet.

4.3 Sestavení dotazníku

4.3.1 Dotazník

Vážená slečno, vážený pane,

jsem studentkou 3. ročníku Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, oboru Sociální pedagogika. Dovolte mi vás zdvořile požádat o vyplnění následujícího dotazníku týkajícího se využití Internetu. Dotazník je anonymní. Jeho výsledky budou nedílnou a zároveň velmi důležitou součástí práce. Bude podávat informace o současném stavu využívání Internetu mladými lidmi vaší věkové kategorie.

1. Pohlaví

- Dívka
- Chlapec

2. Věk

- 10-12 let
- 13-15 let
- 16-18 let

3. Základní školu navštěvují::

- Na vesnici
- Ve městě

4. Přístup k internetu mám:

- Z domova
- Ze školy
- Z veřejné knihovny
- Z internetové kavárny
- jinak

5. Na Internetu nejčastěji vyhledávám a stahuji informace a data z důvodu:

- Studia
- Zábavy

6. Informace ke studiu nejčastěji vyhledávám:

- V časopisech a knižních publikacích
- Na internetu
- V učebnicích nebo jiných učebních materiálech

7. Při výuce je Internet využíván pedagogem:

- Pravidelně
- Občas
- Nevyužíván

8. Uveďte předmět výuky, ve kterém nejčastěji využíváte Internet:

---

9. K jakému účelu Internet v daném předmětu využíváte?

---

10. Dostáváte domácí úkoly, při kterých je využití Internetu nezbytné?

- Ano
  - Ne
  - _____
-

11. O bezpečném využívání internetu jsem byl informován:

- Rodiči
- Pedagogem
- Kamarádem
- Na internetu
- Nebyl jsem informován

12. Nejčastěji navštěvují servery obsahující:

- Zprávy
  - Zábava a hry
  - Chat a seznámení
  - Hudba, filmy, zábava
  - Email, komunikace (ICQ, Skype...)
  - Erotika
  - Jiné _____
-

13. Při komunikaci s kamarády nejčastěji využívám:

- Mobilní telefon
  - Skype
  - ICQ
  - Server pro zasílání sms
  - Jiné možnosti Internetu _____
-

14. Sport, který pravidelně provozuji _____, tento sport trénuji:

- Denně
- 2 – 3x týdně
- 1 x týdně
- Nepravidelně
- _____

15. Ve volném čase provozuji, tyto školní a mimoškolní aktivity: (vyjmenujte)

- 15a) Školní: _____
- 15b) Mimoškolní: _____

16. V současnosti je můj pololetní studijní průměr známek: _____

- *(průměr známek se stanoví součtem všech dosažených známek a následným dělením celkovým počtem předmětů)*

Děkuji vám za vyplnění dotazníku a čas, který jste mu věnovali.

S přáním hezkého dne,
Martina Maňasová

4.4 Výzkumný vzorek

Název bakalářské práce: Internet a jeho vliv na výchovný proces u dětí na 2. stupni základní školy, mi výrazně zužuje pole působnosti při výběru výzkumného vzorku. Žáci na druhém stupni základní školy navštěvují pátou až devátou třídu. Při výběru jsem se zaměřila především na vyšší ročníky, zvláště s ohledem na vybranou dotazníkovou metodu. Žáci mladšího školního věku nezvládají dotazníky dostatečně zpracovat. S ohledem na získaná data byli osloveni žáci osmých a devátých tříd základní školy. Pro porovnání situace ve městě a na vesnici jsem kontaktovala žáky Základní školy v Babicích, ve Zlíně a Středisko volného času Klubko ve Starém Městě. Výzkumný vzorek jsem si nejdříve rozdělila podle počtu možných respondentů. Byla zohledněna velikost školy a celkový počet dětí navštěvující jednotlivé třídy. Na základě výsledků jsem požadovaný počet dotazníků rozdělila následujícím poměrem:

Základní škola Babice	50 dotazníků
Základní školy Zlín	75 dotazníků
Střediska volného času Klubko	25 dotazníků

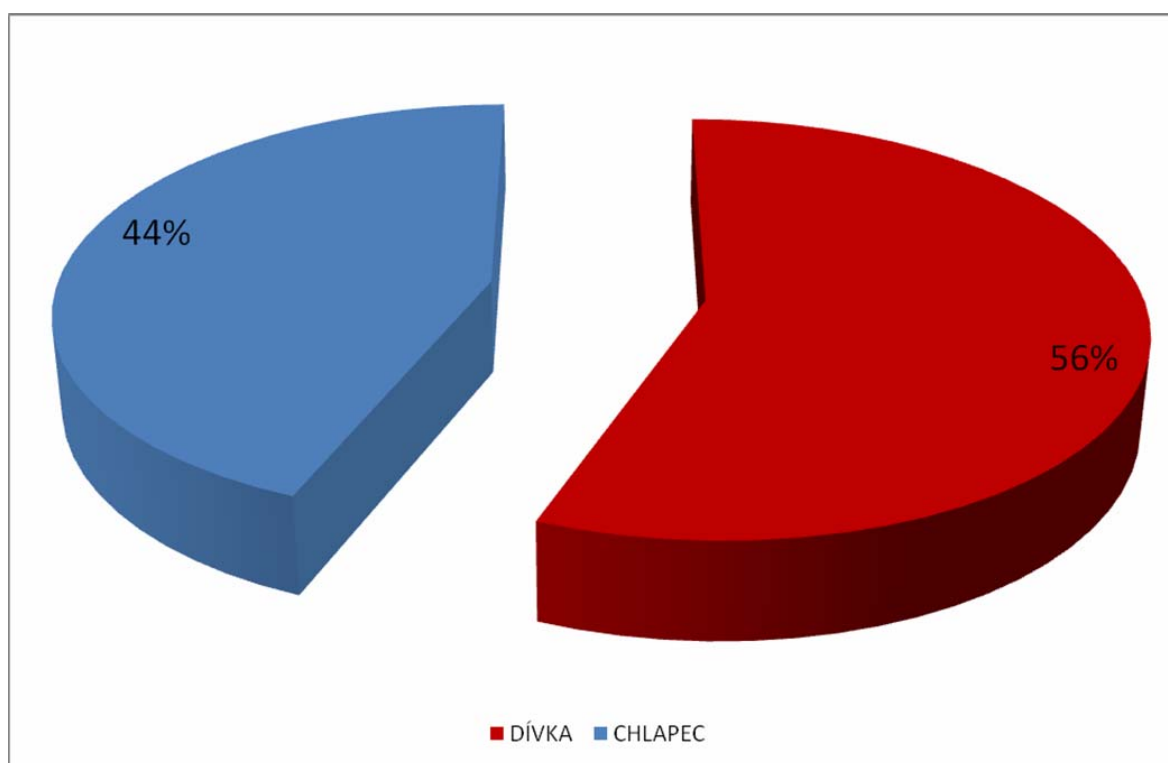
Žáky osmých a devátých tříd v jednotlivých zařízeních jsem očíslovala, pak jsem vylosovala předem stanovené počty dětí, které mi následně vyplnily dotazníky. Protože byly dotazníky anonymní a s dětmi se velmi dobře spolupracovalo, vrátily se mi všechny dotazníky vyplněné.

4.5 Vyhodnocení dotazníku

Dotazníky byly vyhodnoceny a získaná data byla převedena do grafické podoby. Jednotlivá čísla jsem následně přepočítala na procenta. Výsledky byly rozděleny dle pohlaví a získán přehled o aktivitách dívek i chlapců. Takto rozdělená data měla vypovídající hodnotu o odlišnostech využití volného času dívek i chlapců. Protože byla data příliš obsáhlá pro potřeby bakalářské práce sečetla jsem výsledky dívek i chlapců a vyhodnotila je jako společné, bez ohledu na pohlaví. Není úkolem této práce definovat

rozdíly mezi chlapci a děvčaty na druhém stupni základní školy, ale zjistit jejich postoj k Internetu a trávení volného času.

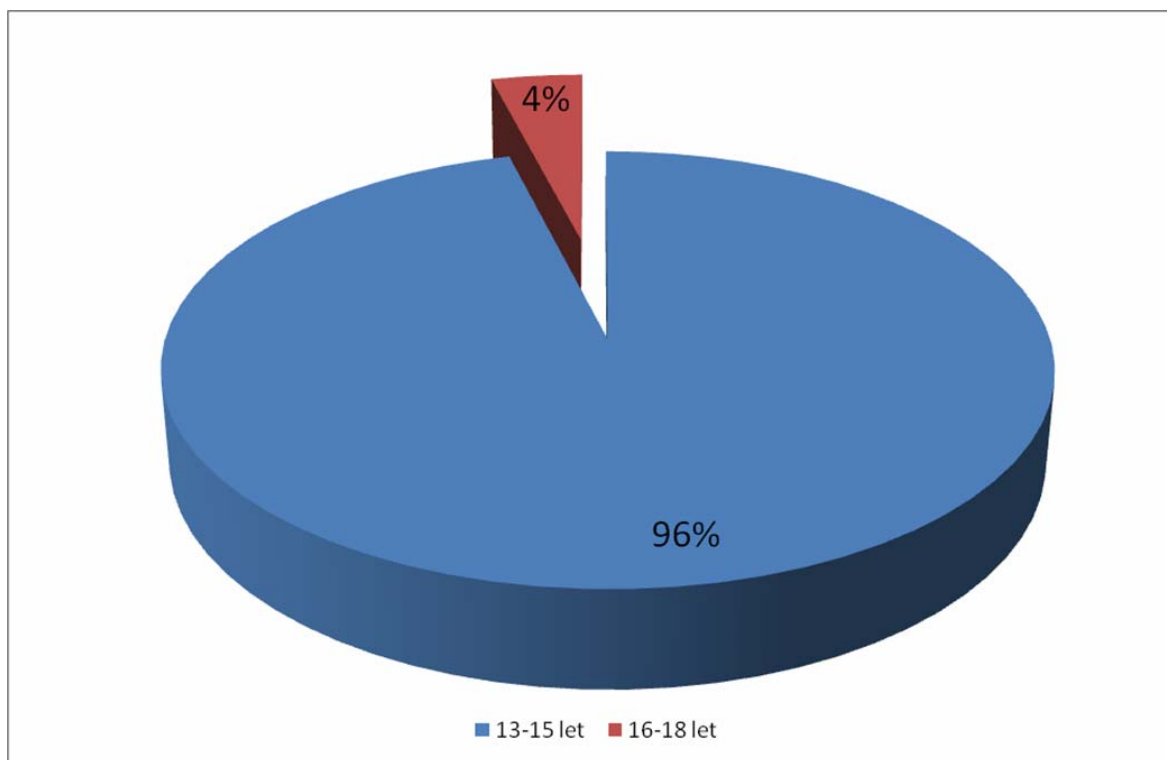
Základním pilířem, podle kterého jsem celý dostazník rozdělila je pohlaví respondentů. Z výzkumu vyplývá převaha dívek. Jejich skupina tvoří 56% z celkového počtu. Vzhledem k poměrnému zastoupení dívek ve Zlínském kraji, jsem výše uvedený výsledek předpokládala. Z celkové počtu byl podíl chlapců celých 44 %, viz. graf 2.

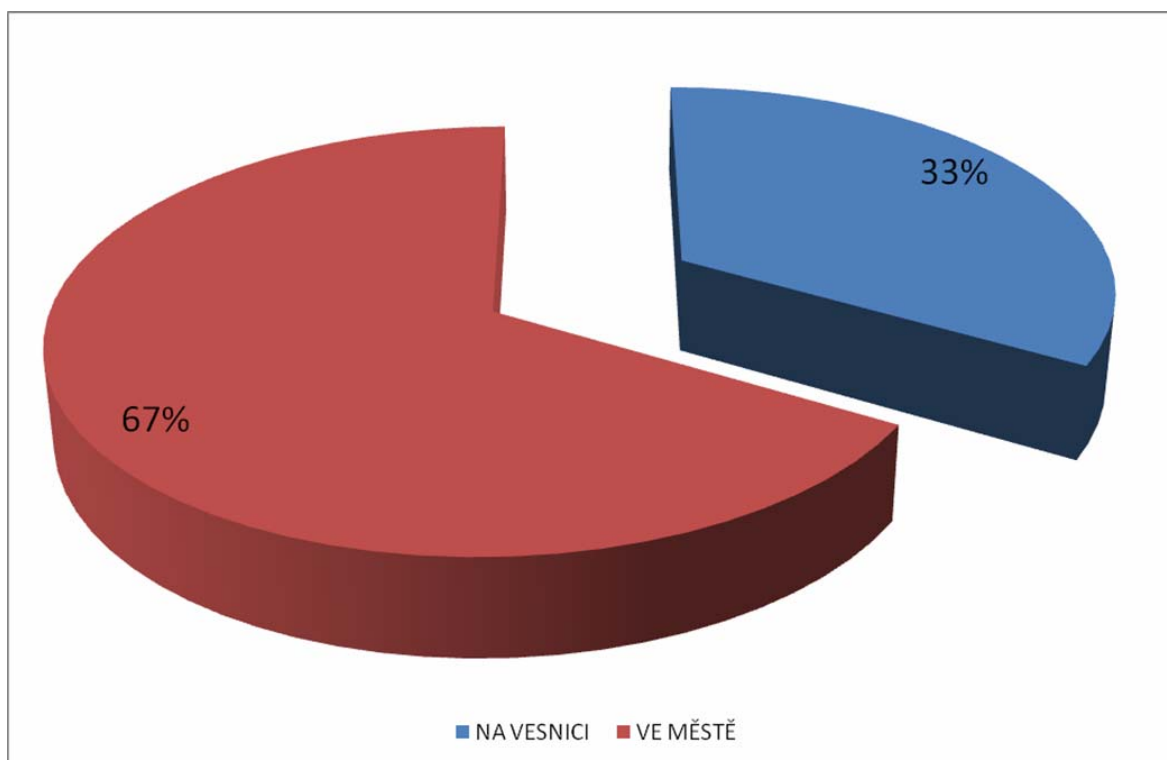
Graf 2 Pohlaví (v%)

Většina oslovených respondentů byla ve věku 13-15 let. Starších 16-ti let tvořila skupina 4%. Tento věkový rozdíl může být ovlivněn mimo jiné i stanovenými podmínkami pro přijetí dětí do první třídy základní školy. Výše uvedené údaje jsou patrné, viz graf 3.

Z geografického hlediska jsou výsledky následující: 67% dětí navštěvuje školu ve městě a 33% dotazovaných dětí navštěvuje školu na vesnici, jak je znázorněno v grafu 4. Vzhledem k tomu, že část respondentů bylo ze střediska volného času (Uherské Hradiště), navštěvují tyto děti školy v obou lokalitách a na volnočasové aktivity docházejí právě do střediska ve městě, což v dotazníku ovlivňuje lokalizaci (vojensky řečeno „zacílení“) návštěvnosti základní školy.

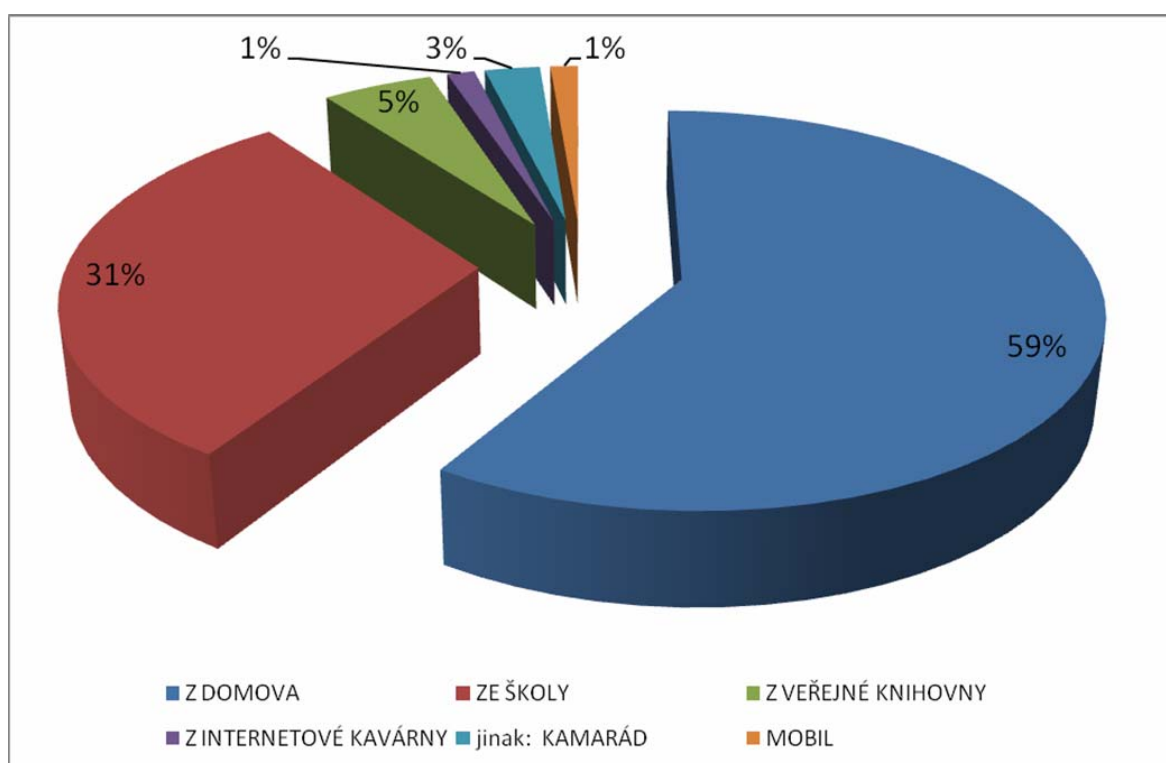

Graf 3 Věk respondentů (v %)

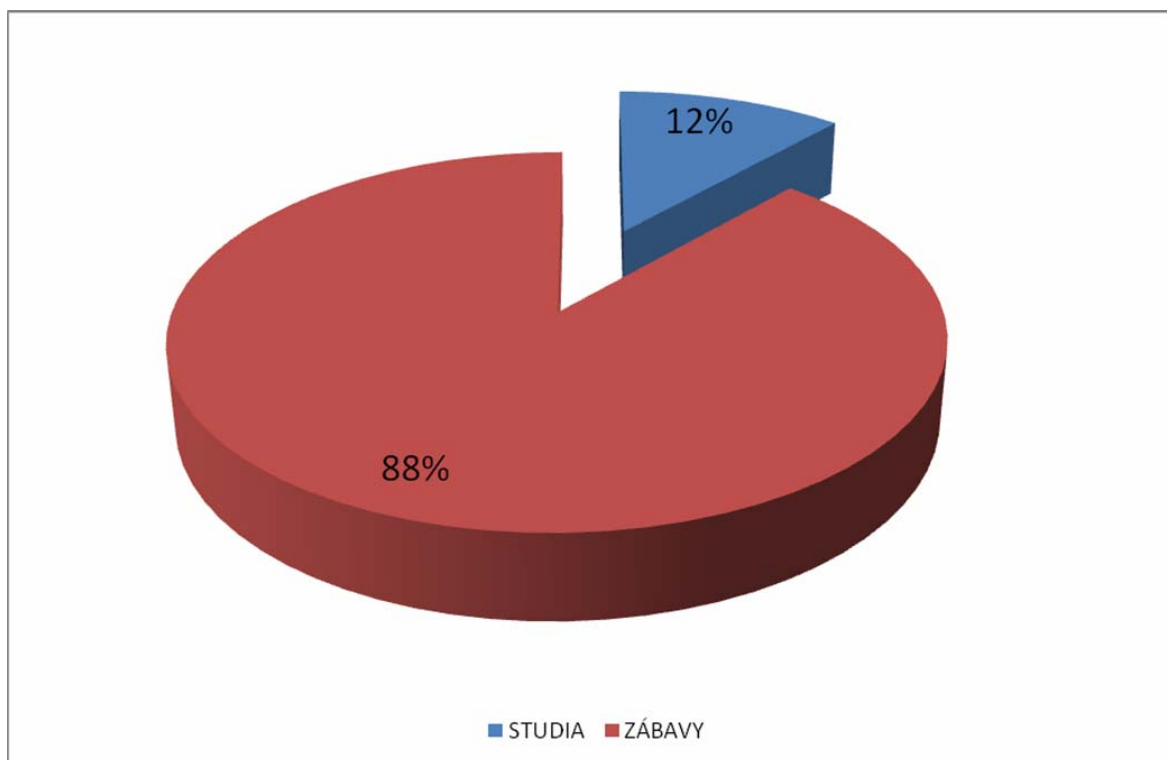
Graf 4 Návštěvnost základní školy z demografického hlediska (v%)

Velmi zajímavým ukazatelem výzkumu je informace o možnosti připojení dětí na Internet. Předpokládala jsem, že nejvyšší zastoupení bude mít připojení z domova, viz. graf 5. Tento předpoklad se opravdu potvrdil a velmi výrazně k tomu přispěli i děti žijící na vesnici. Z toho vyplývá, že nové možnosti připojení k Internetu již nejsou vázány pouze na kabelový přenos. Poskytovatelé (provideři) připojení k celosvětové počítačové síti, dnes nabízejí široké spektrum možností jak být připojen. Můžeme hovořit o pevném připojení nebo dalších variantách, ze kterých jmenujme například Wi-Fi, mobilní či satelitní připojení. Přestože jsou pořizovací náklady na připojení bez kabelové sítě vyšší, jsou rodiče ochotni dětem tyto možnosti poskytnout. Druhý nejvyšší procentní poměr získalo připojení k Internetu ze školy. Toto zjištění potvrzuje, že děti vítají možnosti připojení k Internetu v kmenových třídách i během školního dne. Předpokládejme tedy, že děti očekávají možnost využití Internetu také v samotném edukačním procesu a práci s ním vítají jako zajímavý prvek pro rozšíření učiva o dostupné materiály a zajímavosti.

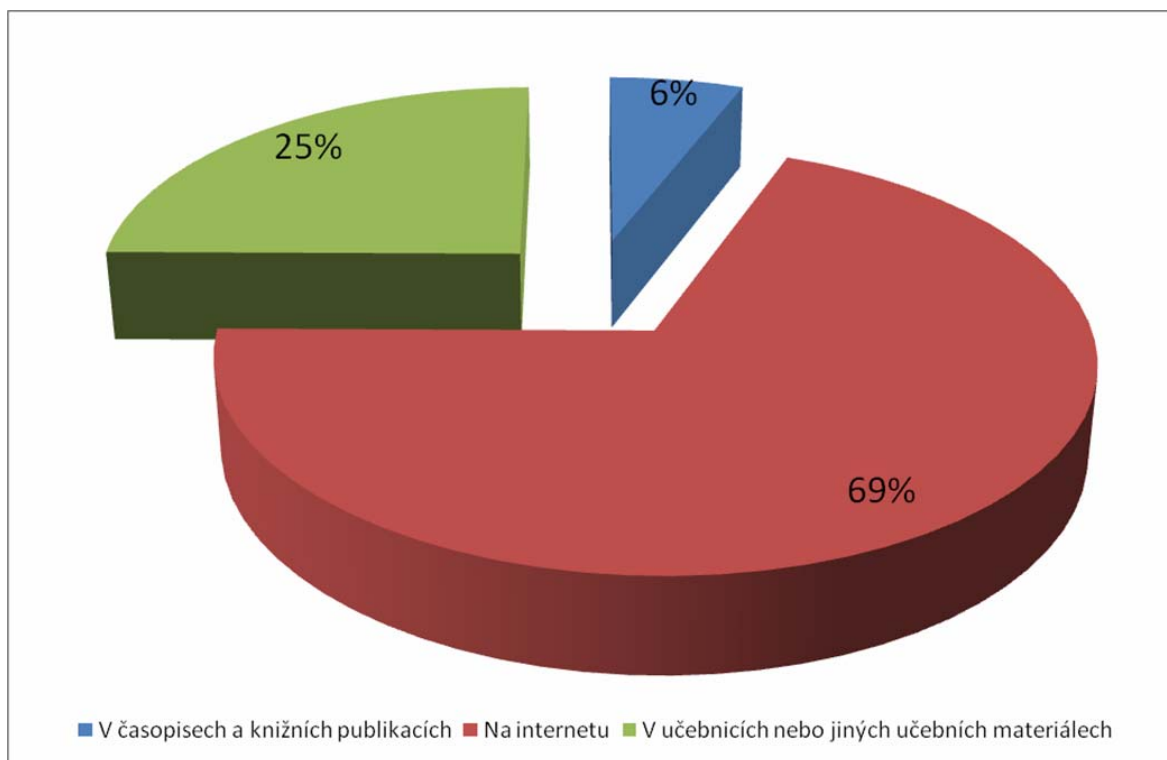
Graf 5 Místo připojení k Internetu (v%)

Přístup k Internetu přímo ze školy využívá třetina respondentů. Žáci se na Internet přihlašují především pro zábavu, což je patrné z grafu 6. Vyhledávají zde většinou informace, pro zpříjemnění, pobavení či zpestření volných chvil při práci s počítačem a při konzumaci virtuální zábavy.

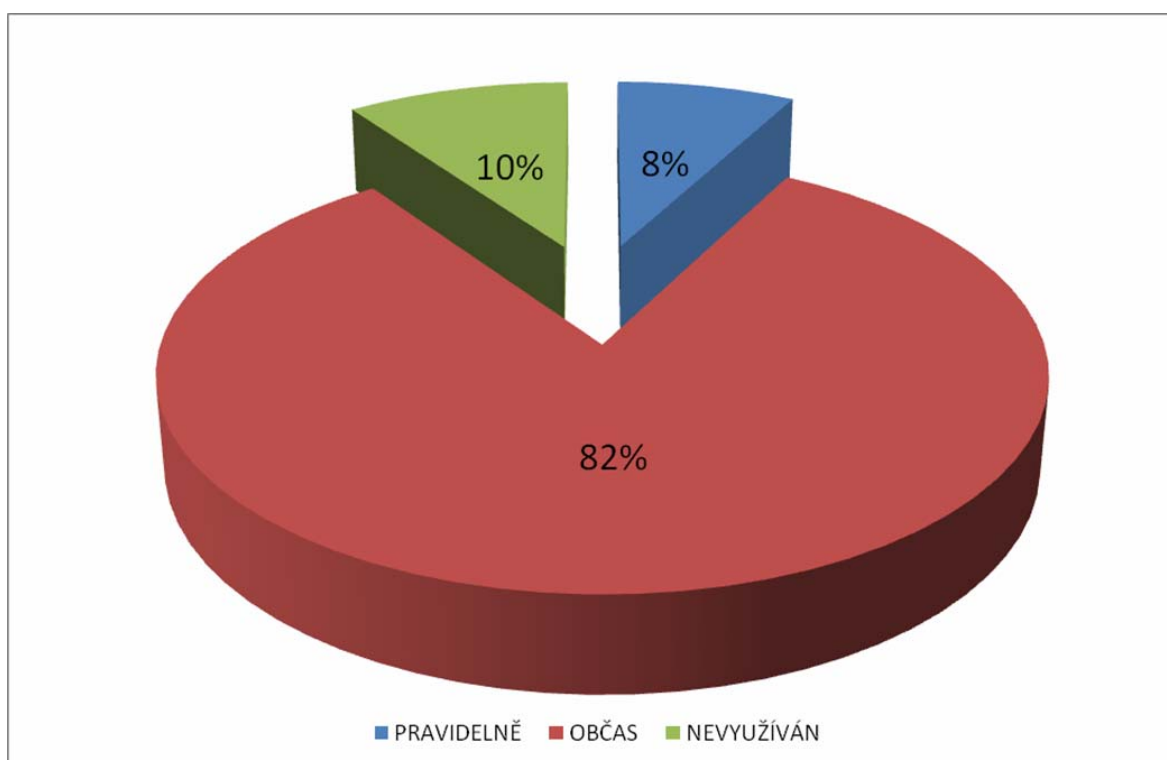

Graf 6 Důvod pro vyhledávání informací na Internetu (v%)

Pro většinu žáků je využití Internetu při samostatném studiu velmi okrajovou záležitostí. Jiná situace nastává v případě dotazu na zdroje informací pro studium, vyplývající z grafu 7. Podle zpracovaných výsledků celých 69 % žáků hledá informace na Internetu, naproti tomu čtvrtina žáků při studiu využívá výhradně učebnice a studijní materiály. Tento výsledek je poměrně překvapující. Na druhou stranu jde o logický krok při začlenění Internetu do běžného života každého občana České republiky, školní lavice nevyjímaje.

Graf 7 Informace ke studiu žáci vyhledávají (v%)

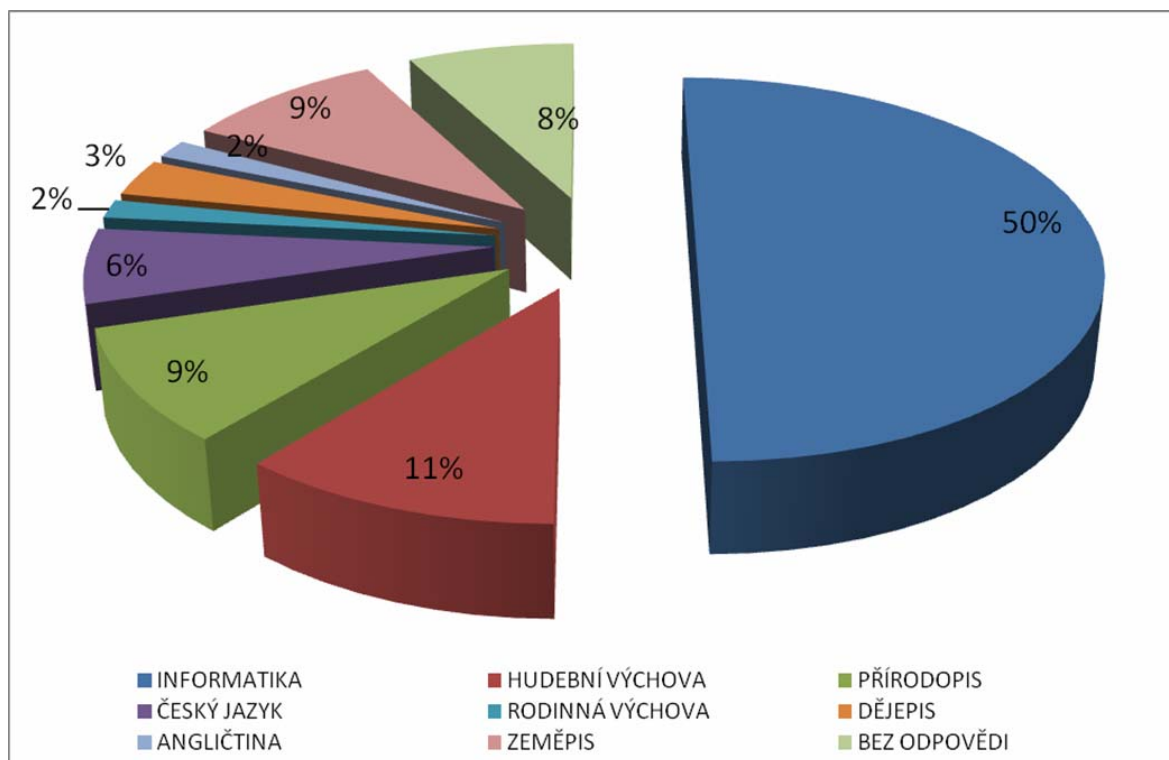

Graf 8 Frekvence využití Internetu při výuce pedagogy (%)

Důvěra žáků k informacím uveřejňovaným na Internetu je podle předešlého grafu výrazně vyšší, než které jim předají vyučující. Na dotaz spojený s využíváním Internetu při samotné výuce pedagogem, odpovídala naprostá většina žáků, že jde pouze občasné využití celosvětové sítě, viz graf 8.

Pokud porovnáme oba grafy, tedy graf 7 a graf 8, dostáváme se k závěrům o konzervativním přístupu pedagogů při využívání informací z Internetu. Na druhou stranu nám výsledky poukazují na fakt, že žáci mají tendenční růst k práci s Internetem nejen ve volném čase, ale také v samotném vyučovacím procesu. Jejich orientace v celosvětové počítačové síti je dnes u většiny dotazovaných na velmi dobré úrovni. I když hovoříme zejména o využití pro zábavu, můžeme s určitostí říci, že gramotnost našich respondentů je dostačující pro další rozšiřování práce s Internetem i pro školní aktivity, zejména domácí úkoly. Zde ovšem narážíme na problém, kdy ne všichni žáci mají z domova přístup k Internetu. Situaci je možné do jisté míry řešit. Například dotacemi státu pro zvýšení počtu počítačů s přístupem k Internetu ve školách a zároveň umožnit žákům práci na těchto počítačích i mimo vyučovací hodiny.

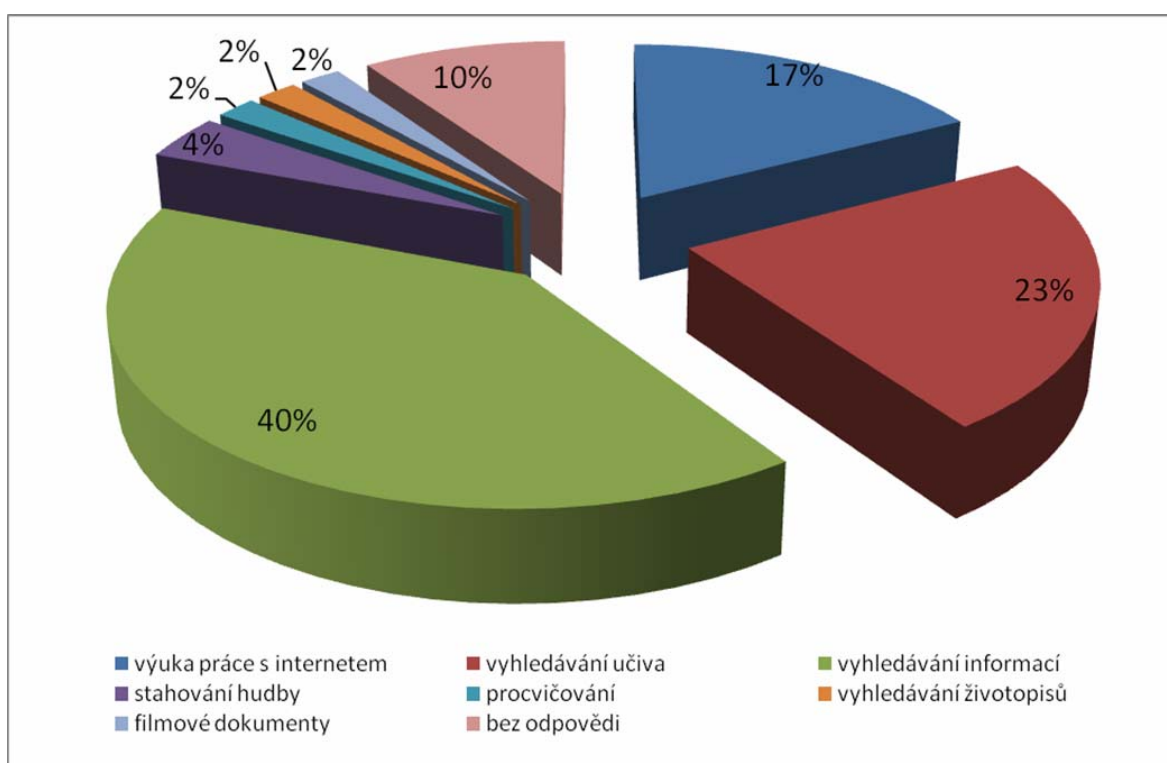
Graf 9 Rozdělení využití Internetu v jednotlivých předmětech (%)

Při vyhodnocení využití Internetu v samotném vyučovacím procesu docházíme k závěrům, podle grafu 9, že největší uplatnění má Internet především v předmětu Informatika. Při

výzkumu uvedlo Informatiku celých 50 % respondentů jako předmět, při kterém je Internet využíván nejčastěji.

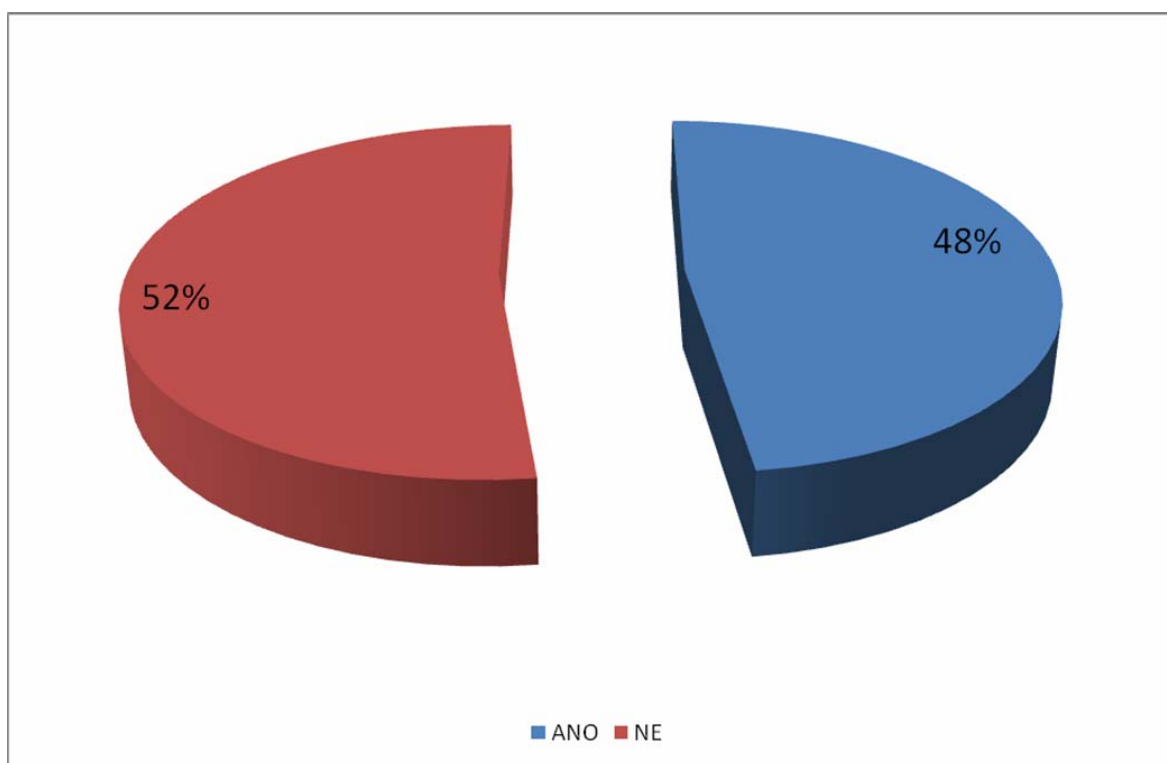
Využití počítačové sítě – Internetu je dnes opravdu široké. Podle mého názoru je možnost aplikace sítě do většiny předmětů jak ukazuje graf 10. Pokud nebudeme brát v úvahu Informatiku, u které bereme Internet již jako samozřejmost, využití v dalších předmětech je neocenitelnou pomůckou. V hudební výchově můžeme využívat mnoho hudebních archivů, kde je uloženo nepřeberné množství hudby různých žánrů. Ve fyzice či chemii je možné výklad doplnit video záznamy s fyzikálními či chemickými pokusy v reálu. Zeměpis Internet obohatí virtuálními mapami celého světa. Každý předmět je možno pomocí Internetu obohatit o nové poznatky, skutečnosti či metody.

Bude záležet pouze na vyučujících, zda využijí nové trendy v IT a svoji výuku doplní novými informacemi pocházejícími z celého světa nebo zůstanou pouze u tradičních učebních postupů.

Graf 10 Použití Internetu ve výuce (v%)

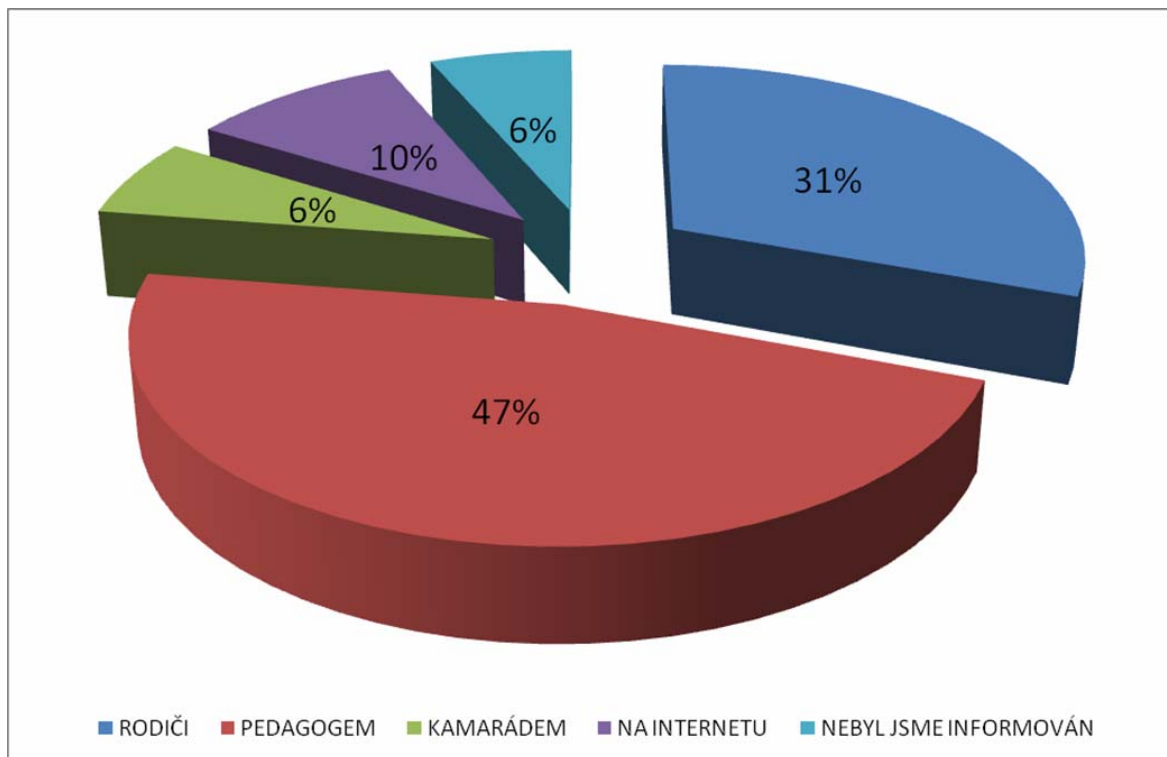
Žáci, kteří navštěvují hodiny Informatiky, využívají Internet v rámci výuky. Získávají potřebné teoretické znalosti a praktické dovednosti pro zpracování dat, tvorbu webových stránek, zpracování obrázků, prezentací a jiných aktivit spojených při práci na PC. Většina žáků, ale používá Internet jako zdroj informací, a to jak v obecné rovině, tak i v rovině odborné, vycházející z grafu 10. Na druhou stranu celkem 10 % žáků nedokázalo vysvětlit, k čemu v hodinách Internet využívají. Při výzkumu bylo zjištěno, že respondenti dostávají domácí úkoly, které z poloviny musí vypracovat s využitím Internetu a z druhé poloviny pomocí učebnic či studijních materiálů, což je zřejmé z grafu 11.

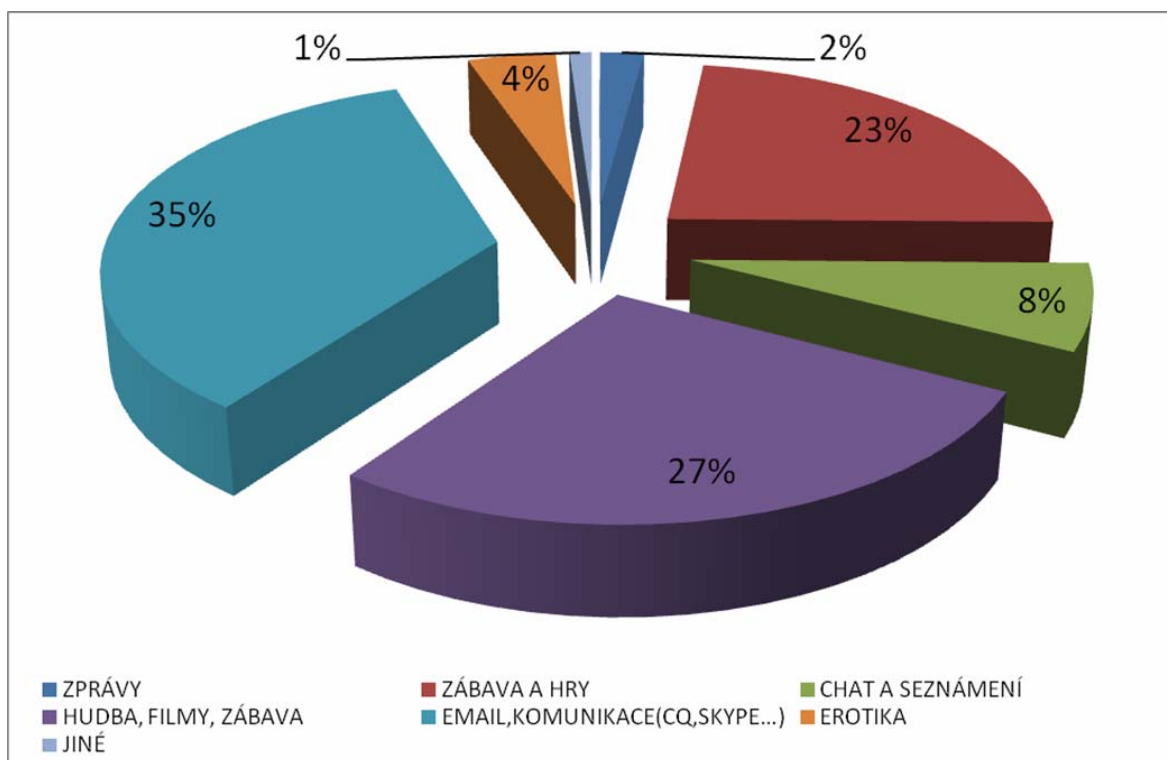
Graf 11 Dostáváte domácí úkoly, při kterých je využití Internetu nezbytné? (v%)

V teoretické části bakalářské práce jsem se věnovala i otázkám bezpečného užívání Internetu. Pro děti je důležitý pocit bezpečí a opory. Nelze tedy vynechat otázku instrukce o bezpečném využívání celosvětové počítačové sítě, a především odpovědnou osobu, která jim tyto informace předá. Předpoklad se vztahoval primárně na rodiče, kteří by měli být informováni a především by měli dobře informovat své děti. Dotazník ovšem ukázal, že úkolu se v téměř v polovině případů zhostili pedagogové. Po rodičích jsou velmi důležitými lidmi a zároveň pro mnohé děti autoritou. Můžeme předpokládat, že si někteří

žáci vezmou instrukce k srdci. Bohužel, 6% respondentů odpovědělo, že informace v této záležitosti od nikoho neobdrželi, viz graf 12.

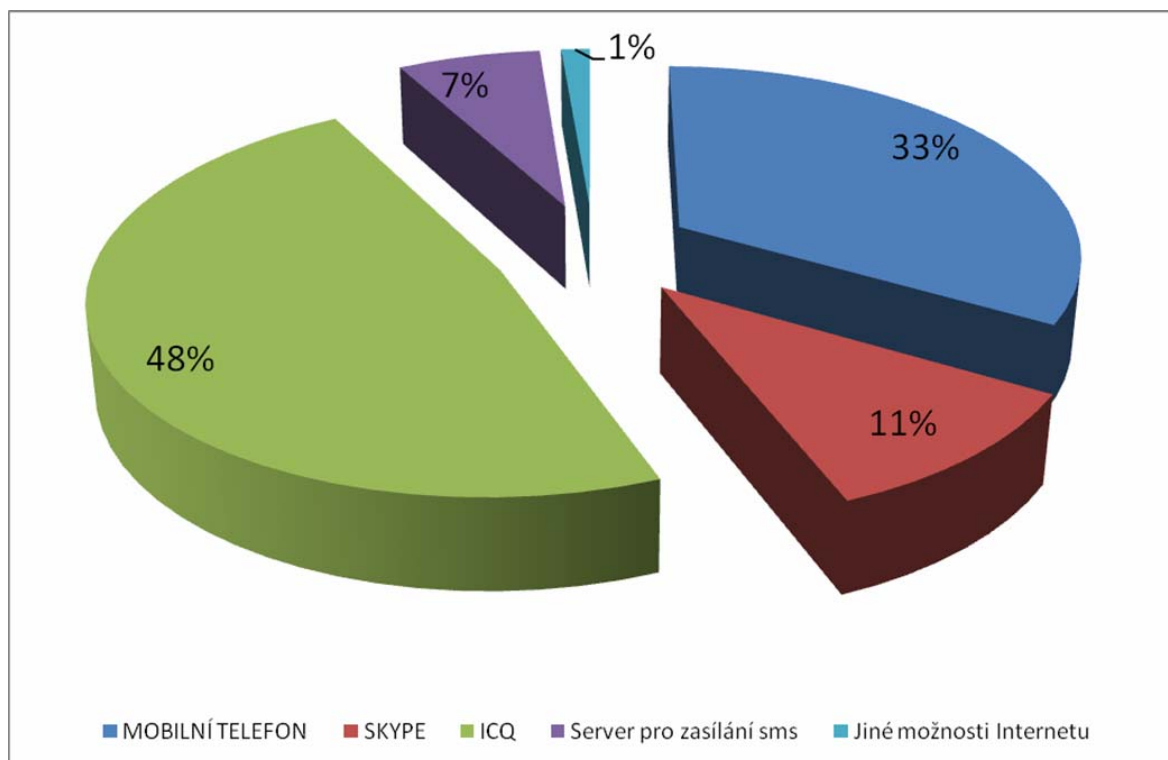

Graf 12 Zdroj informací o bezpečnosti na Internetu

Graf 13 Navštěvované servery respondety (v%)

S bezpečností také souvisí využívání služeb sítě Internet, které jsou mezi mladými lidmi již velmi oblíbené. Na tuto otázku nám dává odpověď graf 13. Děti dávají přednost komunikaci přes e-mail, Skype či ICQ. Dalším nejčastější službou jsou FTP servery či Torenty s hudbou, filmy a zábavnými hrami, které jsou zdarma.

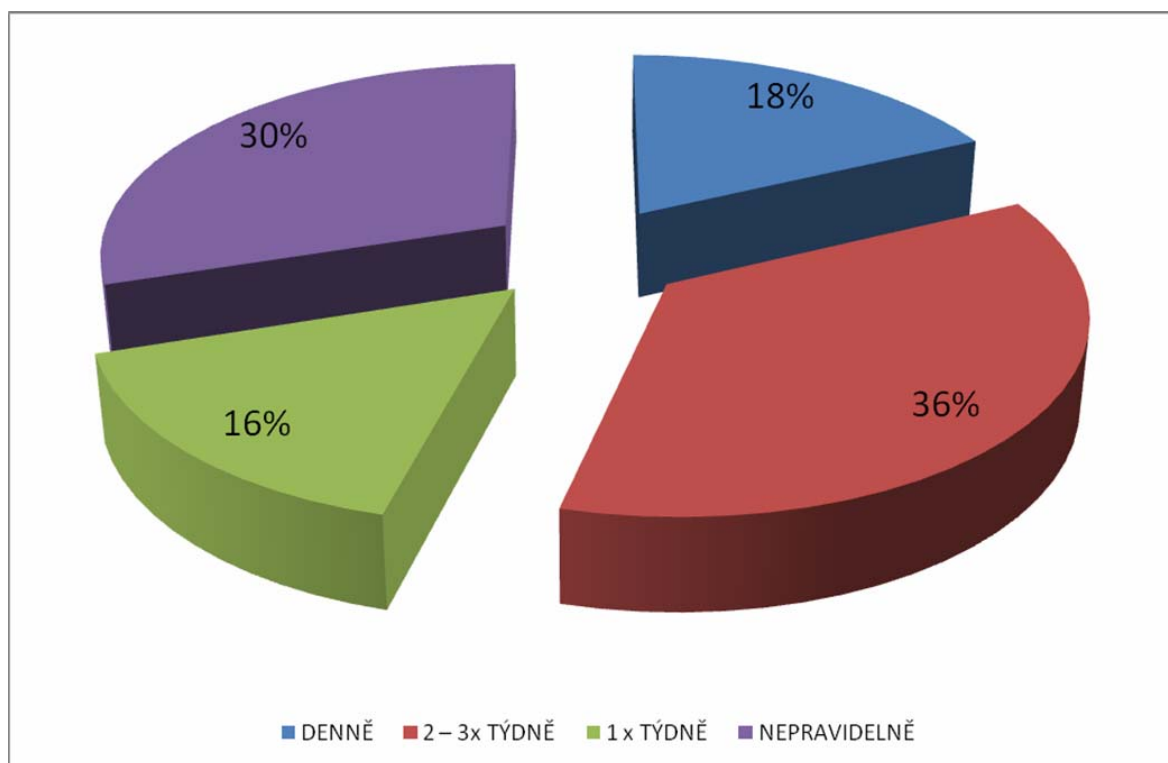

Graf 14 Komunikace s kamarády prostřednictvím Internetu (v%)

Komunikace, a zejména její forma přes Internet, je dalším okruhem zájmu našich respondentů. Mnozí z nich si ovšem neuvědomují nebezpečí, které virtuální komunikace skrývá. Přesto ji hodně mladých lidí využívá. V porovnání z minulostí odpadá čas trávený cestováním za přáteli, virtuální kontakty jsou čím dál častější. Nelze o těchto virtuálních vztazích říci že jsou hlubší. Spíše je možné označit tyto vztahy za povrchní, děti si navzájem pouze zdlouhají zprávy bez hlubšího obsahu. Mnohdy na nejrůznějších chatech popisují svůj denní program. Výše popsané chování je možné označit jako vysoce rizikové, přestože dochází k razantnímu rozšíření komunikace přes mobilní telefony. Rodiče mohou využívat možnosti monitorovat děti i během odpoledních aktivit pomocí mobilního telefonu. Pokud se podíváme na celou problematiku také z hlediska mezilidských vztahů, docházíme ke zjištění, že děti považují za přátele mnohdy náhodně vybrané skupiny mladých lidí. Většinou je spojuje společný zájem, lokalita či problematika. Nejčastěji

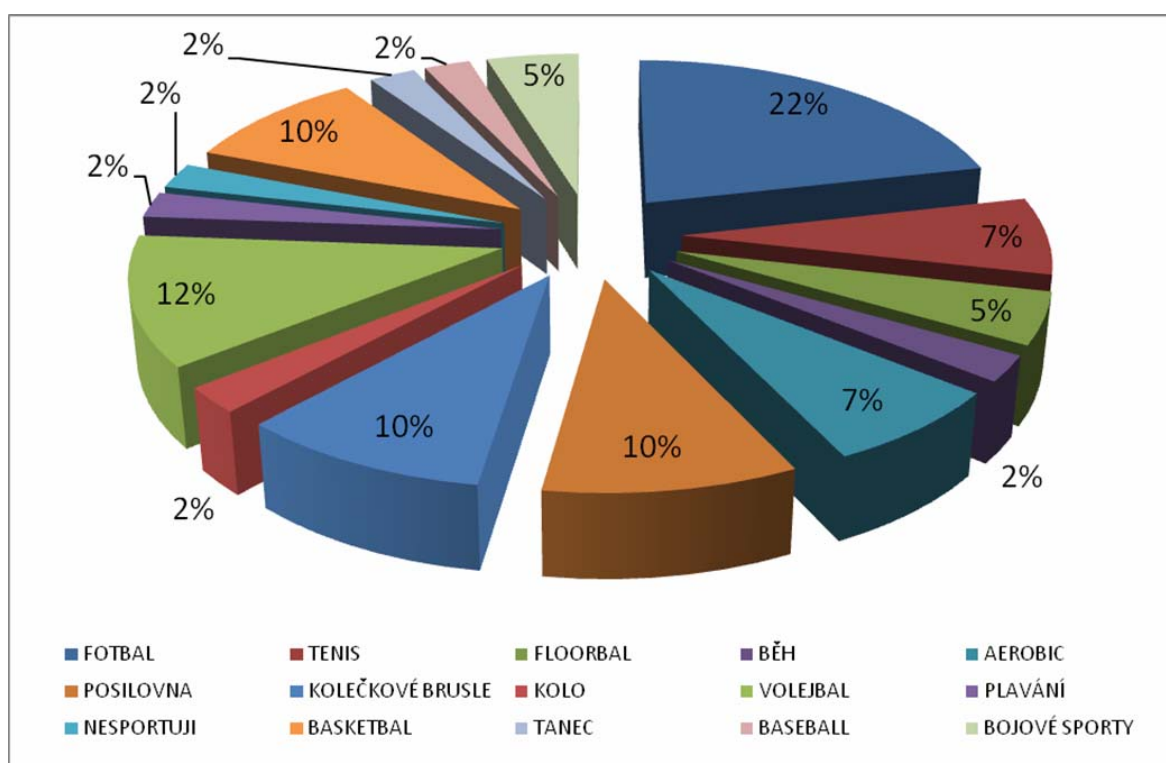
chtějí být děti on-line, připojení ke skupině, pro pocit sounáležitosti. Mobilní telefon pro děti znamená svobodu pohybu, nejsou vázáni na místo a dnes ani na čas. Je běžnou věcí, že děti několik minut před domluvenou schůzkou čas konání posunou na později. Koncepce mobilního telefonu se v současnosti posouvá také k neomezenému využití připojení k Internetu přes mobilní telefon a zasílání textových zpráv pomocí služby www, jak vidíme z grafu 14.

Vzhledem k současným trendům, které podsouvají konzumní způsob života celé společnosti, se i děti po dohodě s rodiči věnují sportovním aktivitám. Pro naše potřeby je vhodné zjistit četnost, s jakou děti své sportovní aktivity provozují. Rozložení časového rámce k počtu respondentů byl následující: 36% dětí provozuje sportovní aktivity dvakrát až třikrát týdně, druhý nejvyšší výsledek byl spojen s odpovědí nepravidelně. Zde můžeme zařadit víkendové aktivity v rodině spojené s aktuálním ročním obdobím. Celých 18% respondentů sportuje každý den a 16% z celkového počtu alespoň jedenkrát za týden. Z výsledků vyplývá, že děti sportují, a téměř polovina respondentů se sportu věnuje pravidelně, se snahou dosáhnout maximálního úspěchu ve sportu, viz. graf 15.

Graf 15 Četnost sportovních aktivit (v%)

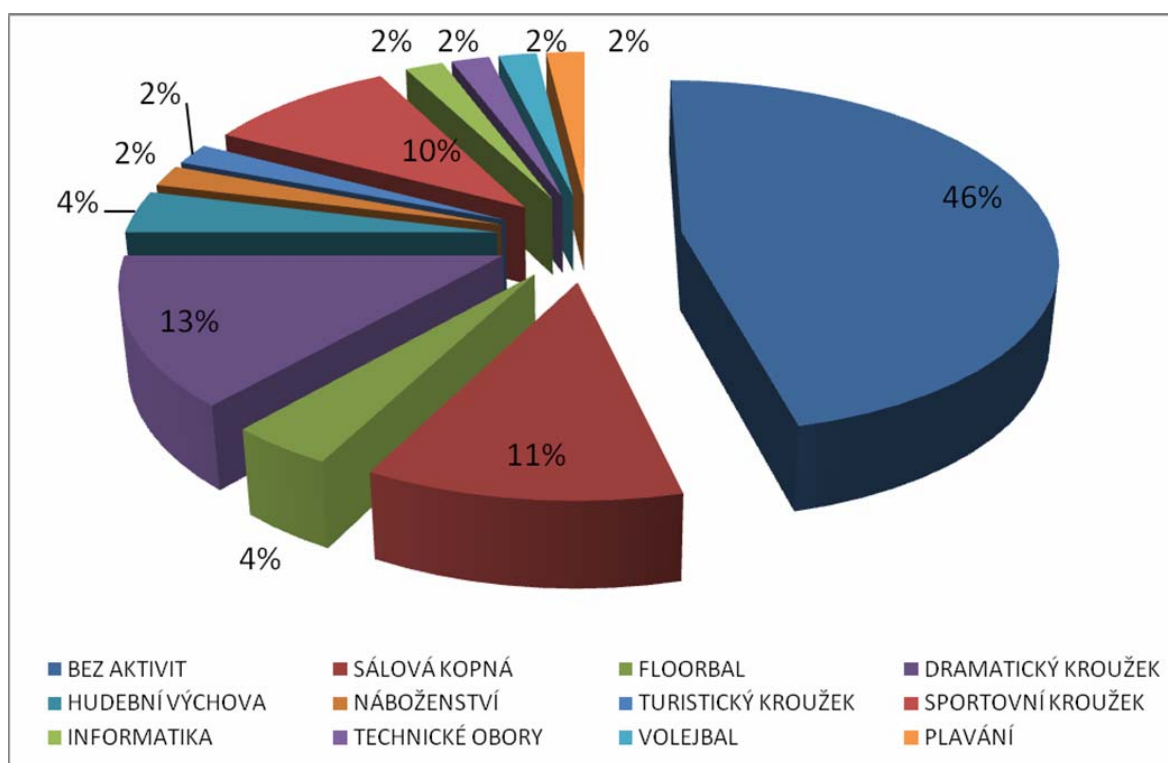
Spektrum sportovních aktivit respondentů je velmi široké, rovnoměrně rozložené v celé skupině. Děti maximálně využívají nabídky školních i mimoškolních aktivit spojených se sportem ve svém volném čase. U chlapců jde především o míčové hry, které se v zimním období přesouvají do prostor školních tělocvičen či sportovních hal. V období hezkých a slunných dnů na venkovní sportoviště. Několik žáků má sport jako náplň volného času a věnuje se mu ve sportovních klubech. U dívek to jsou především aktivity spojené s tancem, aerobikem a zejména formováním postavy. V neposlední řadě u venkovních aktivit se jedná o jízdu na kole či kolečkových bruslích, což je výhradně sportovní aktivitou dívek, viz graf 16.

Graf 16 Provozované sporty (v%)

Školní volnočasové aktivity jsou vyhledávanou formou využití volného času. Přesto z výzkumu vyplývá jako nedocenená, protože jsou nevyužity 46% respondentů. Na druhé straně nejvyhledávanější aktivitou jsou činnosti zastoupené sportovním kroužkem, jde asi o 10%, a kopanou s 11%, dramatickým kroužkem, který je vyhledáván 13% respondentů, vycházející z grafu 17. Nezájem žáků o školní aktivity ve volném čase může pramenit z celkového klimatu školy, vztahů mezi pedagogy a žáky. Vlivem může být rovněž strohá nabídka školních aktivit či nezájmem žáků o tuto nabídku. Někdy se může jednat také o

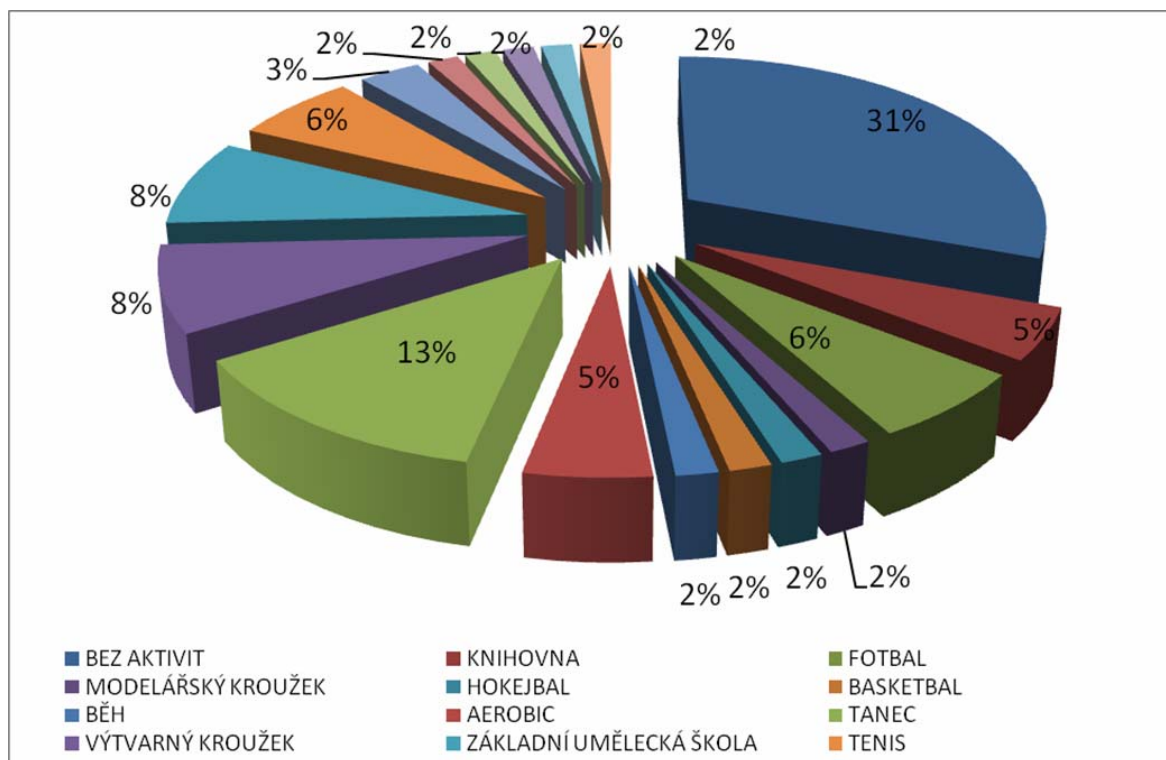
nedůvěru rodičů v kvalitu zájmové činnosti v rámci školy. V tomto případě raději volí hrazené služby nabízené některou organizací poskytující dětem volnočasové aktivity v blízkosti jejich bydliště.

Graf 17 Školní volnočasové aktivity (v%)

Porovnáním s mimoškolními volnočasovými aktivitami pak docházíme k závěrům, že mimoškolní aktivity jsou pestřejší a procento dětí bez aktivit se snižuje na 31%. Zde se projevuje také skutečnost, že některé děti mají kombinaci více aktivit. Děti se účastní pouze školních nebo naopak pouze mimoškolních aktivit. U mimoškolních aktivit jde především o tanec u 13 % žáků, stejný poměr žáků naopak má umělecké aktivity v podobě návštěv základní umělecké školy a výtvarných kurzů u 8 % respondentů, viz graf 18.

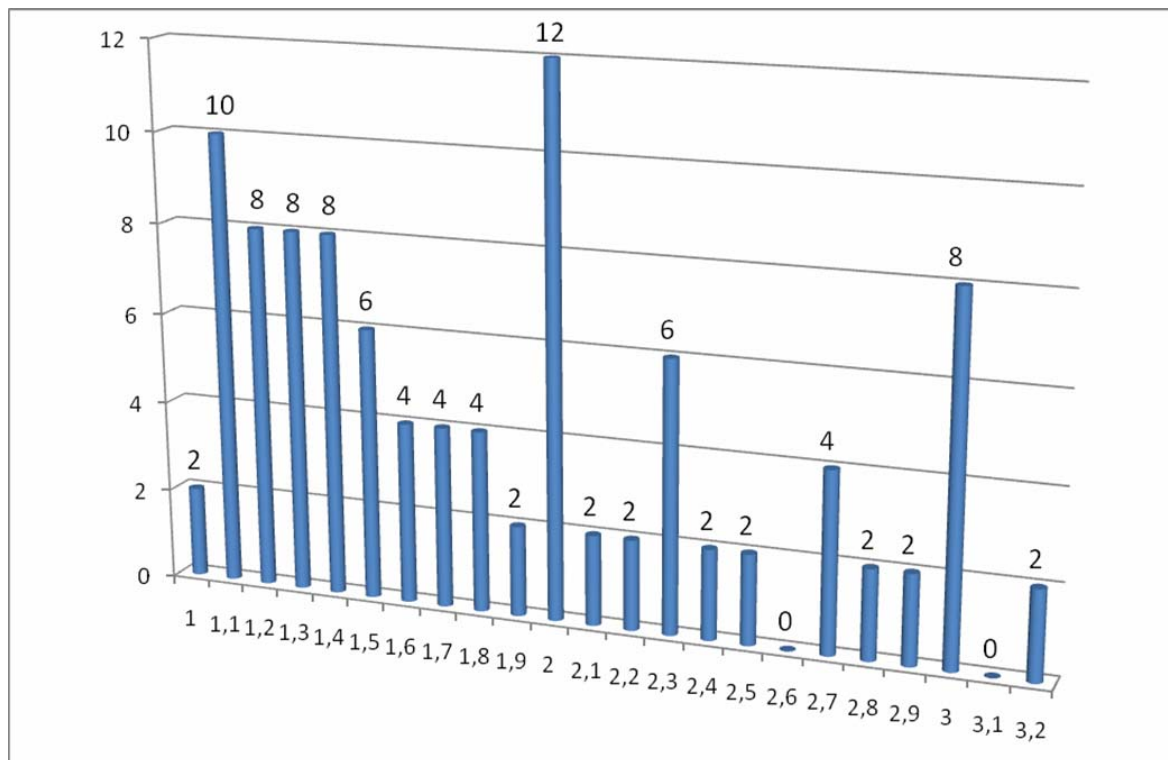

Graf 18 Mimoškolní volnočasové aktivity (v%)

Zastavme se nyní u otázky využití Internetu ve volném čase. Zde pouze 4% respondentů uvedlo Informatiku jako volnočasovou aktivitu. Z toho vyplývá, že Internet již v současnosti děti nepovažují za volnočasovou aktivitu, ale za médium na úrovni tisku, rozhlasu či televize. Stává se běžnou součástí pracovního dne. Internet je nástrojem komunikace v široké škále úrovní. Děti nepovažují čas trávený na Internetu za volný čas, spíše za zábavu, přípravu k práci či vzdělávání. Z jejich pohledu je prioritní zábava a komunikace s přáteli. Poznání je určitým vedlejším produktem práce s počítačem. Souvislost mezi prací na Internetu a dosahovanými školními výsledky, můžeme najít v následujícím grafu. Ten zachycuje průměrný školní prospěch v pololetí u všech respondentů, kteří se účastnili. Téměř 42 % respondentů má studijní výsledky hodnocené průměrem známek v rozmezí 1-1,5. Na 26 % dotázaných se učí se studijní výsledky v rozmezí 1,6-2. Pokud bychom stanovili hranici průměru známek do 2, tak se do této skupiny náleží na 68 % respondentů. U ostatních jsou studijní výsledky horší, jak vidíme z grafu 19. Není zde přímá spojitost mezi využíváním služeb Internetu a špatným studijním prospěchem, protože jsme nesledovali další faktory, které mohou studijní výsledky žáků ovlivňovat. Mezi tyto faktory můžeme

zařadit například rodinnou situaci, zdravotní stav, studijní předpoklady, psychologické aspekty, především poruchy pozornosti, poruchy učení či hyperaktivitu.

Graf 19 Pololetní studijní průměr (v%)

4.6 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1:

Rozvoj Internetu na základních školách a jeho postupné začleňování do vyučovacího procesu hodnotí žáci jako nedostačující.

Zjištění 1:

Hypotéza se potvrdila. Dle provedeného výzkumu bylo zjištěno, že si žáci uvědomují nedostatečné využití potenciálu Internetu při vyučovacím procesu. Dále bylo zjištěno, že počítačová gramotnost respondentů je na takové úrovni, aby mohli pedagogové využívat Internet jako jeden z nástrojů pro zpracování domácích úkolů.

Hypotéza 2:

Děti ve volném čase při práci s Internetem neočekávají získávání nových vědomostí a informací, děti očekávají pouze zábavu.

Zjištění 2:

Hypotéza se potvrdila, ale jen z části. U většiny respondentů bylo zjištěno, že ve svém volném čase používají Internet jako komunikační nástroj nebo jako prostředek pro stahování hudby, filmů, her atd. Pouze malá část dotázaných žáků vypověděla, že Internet používá jako edukační nástroj.

ZÁVĚR

Cílem teoretické části bakalářské práce bylo podat informace týkající se především Internetu, nově se rozvíjejícímu médiu dnešní doby. Čtenář zde získá ucelený přehled informací o historii Internetu v celosvětovém i domácím měřítku, podobně jako informace o službách sítě Internet, které jsou nezbytné pro práci s celosvětovou sítí. Jako příklad uvádím: E-mail, WWW, Skype či ICQ. Informace o síti Internet doplňuje koncepce rad a instrukcí o bezpečném využívání počítačové sítě. Vzhledem k popularitě již není Internet považován za něco nedostupného či jedinečně privilegovaného, ale musíme ho brát jako běžnou součást životního stylu dětí. Z dalších cílů bylo splněn monitoring možností volnočasových aktivit dětí v České republice. Můj zájem byl především v rovině dostupnosti služeb Internetu, jejich využívání ve výuce a následně ovlivňování způsobu trávení volného času.

Cílem praktické části bakalářské práce byl kvantitativní výzkum u dětí na 2. stupni základních škol, který byl splněn. Získala jsem podklady od 150 respondentů, které jsem dále zpracovala. Ze získaných výsledků se mi podařilo, dle mého názoru, podrobně zmapovat využití Internetu při vyučovacím procesu a jeho využití ve volnočasových aktivitách dětí na 2. stupni základních škol. Ve vyučovacím procesu děti nejčastěji využívají Internet v předmětu Informatiky, proto v příloze připojuji ukázky prací žáků druhého stupně základních škol.

Hypotézy se v obou případech potvrdily. Žáci dosahují velmi vysoké počítačové gramotnosti a proto je nutné řešit tuto situaci vzděláváním pedagogů v rámci jejich zvyšování kvalifikace na jednotlivých školách. Výrazně se zde uplatňuje individuální zájem o moderní technologie u pedagogů v soukromé sféře. Pokud sledují vývoj moderních technologií, nejsou tolik překvapeni znalostí žáků a mohou je provázet při poznávání Internetu a jeho možností. Pokud pedagog nemá k moderním technologiím otevřený vztah, může nastat situace, kdy je aktivně nevyužívá při svých hodinách. Nevyužívání IT technologií pramení z neznalosti nebo jen povrchního se seznámení s problematikou. Také schopnost ovládat média, připravovat si materiály do výuky a tím využít jejich potenciál, může být pro pedagoga obtížné. Pak mohou žáci hodnotit tuto výuku jako neaktuální, přestože informace předkládané jsou plně v rozsahu školních osnov. Děti při využívání volného času na Internetu očekávají především zábavu. Přesto je i malé procento dětí, které se ve volném čase na Internetu vzdělávají. Při zjišťování těchto

informací jsem se dotazovala dětí na způsob využívání volného času. Pozitivním zjištěním bylo, že téměř dvě třetiny dětí se ve volném čase věnují mimo jiné i sportovním aktivitám. Některé děti využívají možností školních volnočasových aktivit, jiné využívají sportovní kluby a organizace. Současné děti se snaží pomocí svých volnočasových aktivit využít smysluplně svůj volný čas. Získávají pocit seberealizace a zažívají úspěch také na poli sportovních či uměleckých prezentací.

Konkrétní ukázkou prací žáků 2. stupně základní školy v hodinách Informatiky, poskytla základní škola Komenium Olomouc. Ukázkou prací žáků sedmých až devátých tříd uvádím jako přílohu I-IV. Práce jsou dostupné na webové adrese základní školy.

(Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.
URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] STUHLÍK, P., PERGNER, M., DVOŘÁČEK, M. *Marketing a reklama na Internetu*. Praha, Grada Publishing 1998. ISBN 80-7169-630-7.
- [2] KROL, E. *Vše o Internetu, průvodce uživatele a katalog zdrojů*. Veletiny: Science, 1995, 5. Publikace
- [3] VESELÝ, V. *Nový nástroj marketingu*. Moderní řízení, XXXII, 1997, č. 3.
- [4] PETŘÍK, M. *Moderní prostředek komunikace*. Moderní řízení, XXXII, 1997, č. 3.
- [5] Historie EMO. [cit. 28.4.2009]. URL: <http://emo.aceweb.cz/>
- [6] MAŇAK, J., ŠVEC, Š., ŠVEC, V. *Slovník Pedagogické metodologie*. Brno:Paido, 2005. ISBN 80-210-3802-0, ISBN 80-7315-102-2
- [7] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu:základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1369-4
- [8] PUŽMANOVÁ, R. *Moderní komunikační sítě od A do Z*, Praha: Computer Press, 1998, 1. vydání
- [9] GRIGOLEIT, U. *Internet – Komplettní průvodce*, Praha: Grada Publishing, 1997. ISBN 80-7169-378-2
- [10] VRABEC, V., ČEPEK, A. *Internet: -) CZ – průvodce českého uživatele*, Praha: Grada Publishing, 1995.
- [11] LENČOVÁ, Ž. *Kniha života*, Ostrava: Knižní expres, 2000. ISBN 80-86132-35-8
- [12] Jsme školou povinní, *TREND MARKETING*, ročník V, číslo 4, Vydavatelství ECONOMIA Praha, 2009. ISSN 1214-9594
- [13] Desatero bezpečného užívání internetu. Seznam.cz [online] Praha 2009 [cit.20.3.2009]. URL:<http://napoveda.seznam.cz/cz/Desatero.html>
- [14] Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu. Prevence sociálně patologických jevů [online]. Praha: MŠMT 2004 [cit. 23. 3. 2009]. URL:<http://www.msmt.cz/vzdelavani/pravidla-pro-rodice-a-deti-k-bezpecnejsimu-uzivani-internetu>

- [15] Internet do škol. INDOS.cz, Školy jsou s Internetem do škol spokojeny. [online] 2009 [cit 28.4.2009]. URL:<http://www.indos.cz/a.asp?a=2002098&db=>
- [16] Metodický portál RVP[online] Praha 2009. URL:<http://www.rvp.cz/>
- [17] Školský vzdělávací a informační portál EDU.cz [online] 2009.
URL:http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,273723&_dad=portal&_schema=PORTAL
- [18] Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.
URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm

SEZNAM OBRÁZKŮ

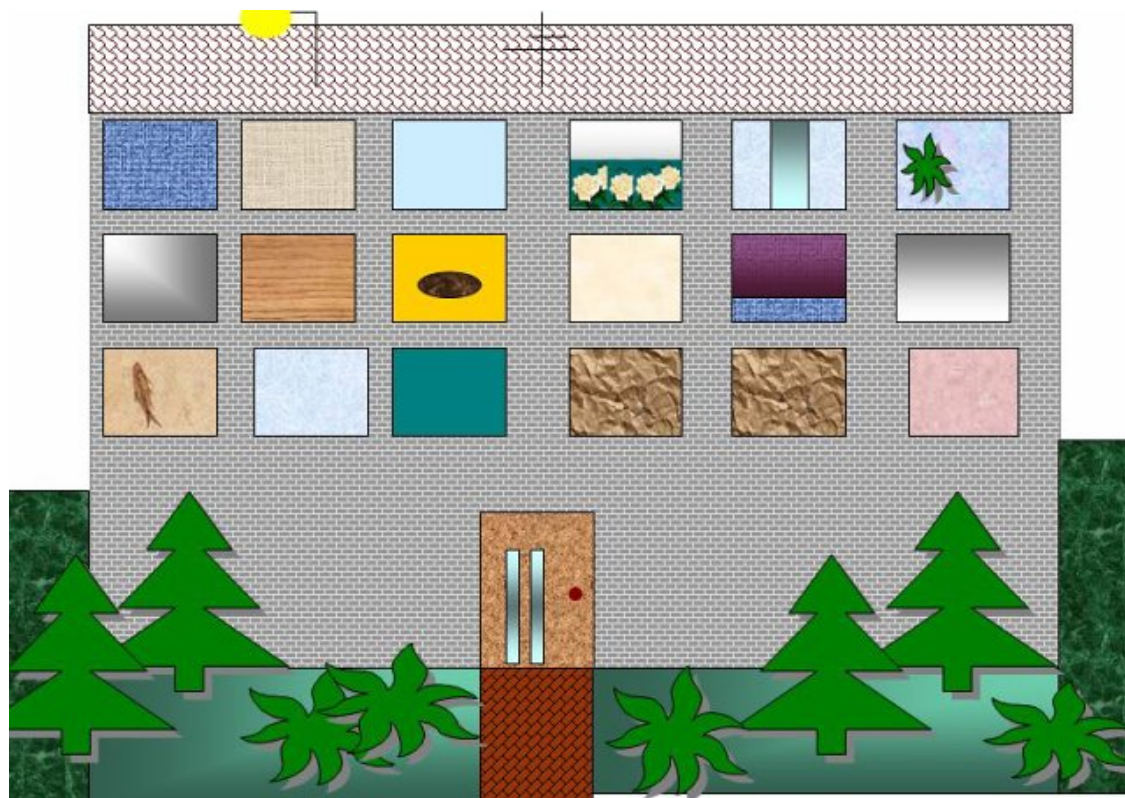
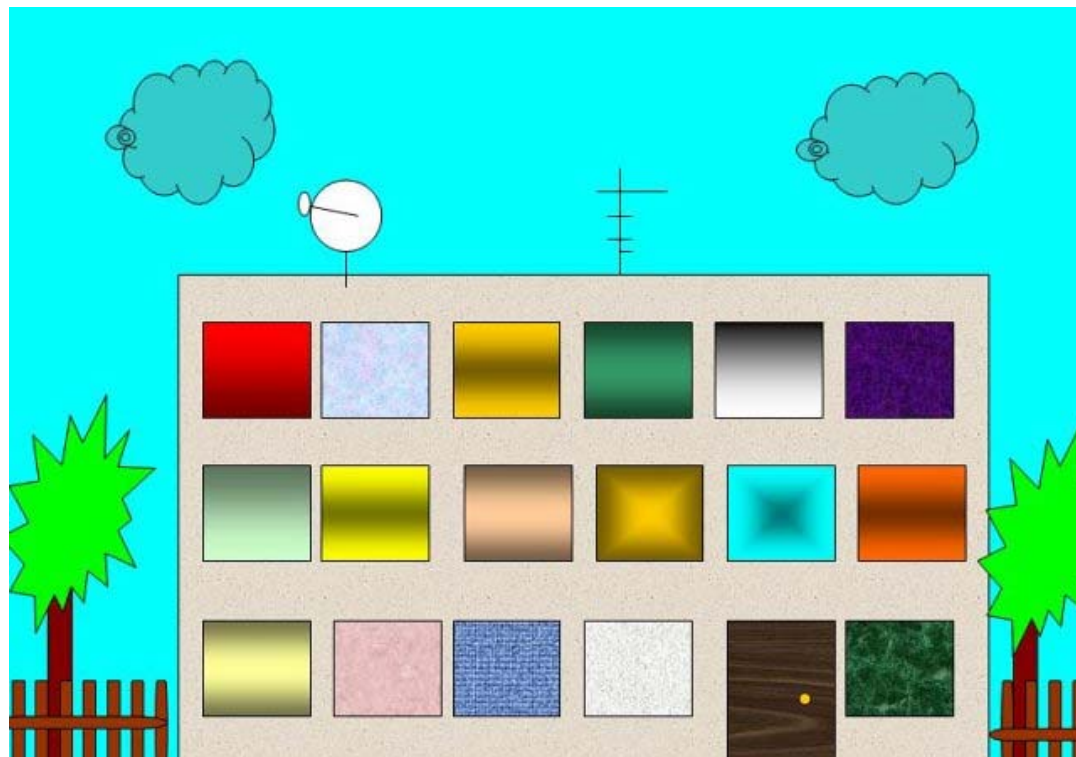
Graf 1 Typologie dětí podle životního stylu.....	29
Graf 2 Pohlaví (v%).....	36
Graf 3 Věk respondentů (v %).....	37
Graf 4 Návštěvnost základní školy z demografického hlediska (v%).....	37
Graf 5 Místo připojení k Internetu (v%).....	38
Graf 6 Důvod pro vyhledávání informací na Internetu (v%)	39
Graf 7 Informace ke studiu žáci vyhledávají (v%).....	40
Graf 8 Frekvence využití Internetu při výuce pedagogem (%)	40
Graf 9 Rozdělení využití Internetu v jednotlivých předmětech (%).....	41
Graf 10 Použití Internetu ve výuce (v%).....	42
Graf 11 Dostáváte domácí úkoly, při kterých je využití Internetu nezbytné? (v%).....	43
Graf 12 Zdroj informací o bezpečnosti na Internetu	44
Graf 13 Navštěvované servery respondenty (v%)	44
Graf 14 Komunikace s kamarády prostřednictvím Internetu (v%).....	45
Graf 15 Četnost sportovních aktivit (v%).....	46
Graf 16 Provozované sporty (v%)	47
Graf 17 Školní volnočasové aktivity (v%)	48
Graf 18 Mimoškolní volnočasové aktivity (v%)	49
Graf 19 Pololetní studijní průměr (v%)	50

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: Ukázka práce žáka 8. ročníku Základní školy v hodině Informatiky	58
PŘÍLOHA II: Školní časopis zpracovaný žáky 9. Ročníku Základní školy v hodině Informatiky	59
PŘÍLOHA III: Školní časopis zpracovaný žáky 9. Ročníku Základní školy v hodině Informatiky	60
PŘÍLOHA IV: Ukázka práce žáka 8. ročníku Základní školy v hodině Informatiky	61

PŘÍLOHA I: UKÁZKA PRÁCE ŽÁKA 8. ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY V HODINĚ INFORMATIKY

(Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.

URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm)

**PŘÍLOHA II: ŠKOLNÍ ČASOPIS ZPRACOVANÝ ŽÁKY 9. ROČNÍKU
ZÁKLADNÍ ŠKOLY V HODINĚ INFORMATIKY**

(Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.

URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm)

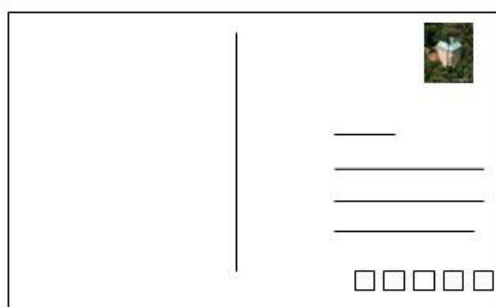
PŘÍLOHA III: ŠKOLNÍ ČASOPIS ZPRACOVANÝ ŽÁKY
9. ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY V HODINĚ INFORMATIKY

(Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.

URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm)

PŘÍLOHA IV: UKÁZKA PRÁCE ŽÁKA 8. ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY V HODINĚ INFORMATIKY

(Práce žáků, Základní škola Komenium [online]. Olomouc, 2009.

URL:http://komenium.olomouc.indos.cz/prace_zaku/prace_zaku.htm)